

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csokkszám: 25.342
--	--	---	---------------------	---

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,

Hiszek egy isteni örök igazságban,

Hiszek Magyarország feltámasztásában.

Amen.

A dicséret árnyékából.

Annyit még az ellenségeink sem tagadnak — ha vannak —, hogy a csendőrség kiváló testület: fegyelmezett, képzett, tekintélytartó és fáradhatatlan. Akik pedig nem rosszakaróink, lépten-nyomon dicsérik a csendőrt s az meg már nagyrészt az emberi gyengeség körébe tartozik, hogy a dicséretnek mindenki örül. Mi is. Sőt, talán túl is vagyunk kicsit ezen az örömen: természetesnek, dukanciának találjuk, hogy hát igenis, a csendőrt pedig mindenkinek dicsérnie kell. Így volt ez ötven évig, tehát így kell lennie ma és ezután is az idők végeztéig.

Ez a dicsérethez való hozzászokás, belefásulás azonban sokkal több veszedelmet rejteget, mintsem gondolná valaki. Ez vezet könnyen az elbizakodottsághoz, ez hiteti el az emberrel, hogy tökéletes, pedig dehogyan az. Senki. Szeretni és agyonszeretni, dicsérni és agyondicsérni: nagy különbség. Eppen ezért nem szabad haragudnunk azokra, akik mérték-tartók a dicsérő jelzőkkel s ami hibát látnak rajtunk, azt is nyíltan megmondják. Ők a mi legjobb barátaink, mert kritika nélkül tökéletesedés nincsen.

Egyik ilyen nyíltszavú és jószemű barátunk — öreg községi jegyző — mondotta nemrégiben, hogy az ő községebeli őrsön háromféle csendőr van: faragatlan, önkomkodó, a harmadik pedig olyan, amilyenek a csendőrnek lennie kell. Se faragatlan, se piperkóc és persze — ezek vannak többségben.

Faragatlannak találta például annak a járőrnek a viselkedését, amelyik egyenesen berontott a konyhába, odaült a töltöttpaprikás lábas mellé és se szó, se beszéd, nekifogott, hogy a cselédleányt valami ügyben kikérdezze. Mikor a ház gazdája meghallotta, hogy járőr van a portáján s maga is benézett a konyhába, a csendőrök csak úgy foghegyről — hivatalosan — köszöntek jónapot.

Egy másik járőr déltájt benyitott a jegyzői irodába, hatalmas görögdinnyével a hóna alatt. A csendőrök köszöntek és leültek az iroda kisebbik asztalához, behasítottak a bicskával a hatalmas gyümölcsbe s aztán megfalozták a dinnyét, miközben az asztal, meg a légsereg is megkapta a maga porcióját — a léből.

A piperkóc csendőrt pedig a borbélynál fogta

az öreg jegyző, amint látható önteltséggel manikűröt tetett nem annyira a körmei kedvéért, hanem: hogy lássák.

Faragatlanság és önkomkodás: két véglet. Egyik sem nekünkvaló. A tisztességtudás nincs képzettséghez, iskolai bizonyítványokhoz kötve s ha magunkkal szemben megköveteljük azt a legegyszerűbb szántóvető embertől, adjuk meg elsősorban mi magunk mindenki másnak. A csendőrnek nem azért vannak bizonyos törvényadta jogai, hogy tisztességes embereket bántóan mellőzzön és faragatlanul sértegethessen. Azt a súlyt, amit nem annyira a maga egyénisége, mint inkább a törvény, a bilincs és a puská ad neki, soha se használja fel a csendőr a maga egyéni hatalmának a fitogtatására, mert alapjában véve ez is közönséges visszaélés a hivatalos hatalommal, amit ugyan ilyen árnyalataiban a törvény nem büntet, de amit az emberek megfigyelnek s megjegyeznek maguknak, nem nagy díszére sem az érdekelt csendőrnek, sem pedig a testiületnek. A más házába köszönés nélkül becsörtető s a jegyzői irodában dinnyét bicskázó csendőr bosszantó és neveltséges látvány.

Az erély s talán itt-ott az érdesség is hozzátartozik a szolgálatunkhoz, ez azonban legkevésbé sem jelenti azt, hogy most már aztán nekünk mindent szabad. Más az erély és más a neveltlenség. Alig hisszük, hogy sorozatos iskolázás után akadna csendőr, aki annyira sem tanulta meg a tisztességtudó, de mégsem kisasszonyos magaviseletet, mint amennyire a tanyai ember is megtanulja. Nem is ekkörül lehet a hiba, hanem inkább a szerénység fogyatékoságában: egyik-másik bajtársunk túlmagasán érzi lengeni a kakastollát, ami már nem önérzet, hanem beképzelt hatalmaskodás. Meggyőződésünk, hogy az ilyen öntelt csendőrök is tudnának tisztességesen viselkedni, ha nem kakastollas kalapot, hanem — pástorsüveget hordanának a fejükön, már pedig a csendőr egyenruha nem arra való, hogy ilyen bosszantó és kellemetlen egyéni kirugásoknak jogalapot és parádés díszet adjon.

Az utóbbi húsz év alatt nagyot fordult a világ, az emberi önérzet sokkal érzékenyebb és követelőbb, mint volt azelőtt. Ez a fejlődés természetes rendje s a csendőrségnek is alkalmazkodnia kell hozzá. Minden tisztességes, dolgos emberben meg kell becsülni azt, amit önmagunkban a legértékesebbnek tartunk: az emberi méltóságot. Ettől egyáltalában nem lesz rosszabb a közbiztonság, ellenben megszeresszük vele minden jóra való ember rokonszenvét és becsülését, ami pedig egyik alapja annak, hogy ne a jószándékú társadalmon kívül, hanem annak támogatásával végezzük a hivatásunkat.

A büntetőjog és a magánjog határvonalai.

Írta: Dr. UNGER JENŐ rendőrfogalmazó.

A Szut. 404. pontja megtiltja, hogy a csendőr polgári peres útra tartozó panaszokat elfogadjon s azt rendeli, hogy az ilyen panaszost a bírósághoz kell utasítani. Annak a csendőrnek tehát, aki az utasítás eme rendelkezésének helyesen akar megfelelni, a panasz vétele után azonnal fel kell ismernie, hogy a panaszolt cselekmény büntető, avagy polgári peres útra tartozik-e. Ehhez a megkülönböztetéshez akarok az alábbiakban egy kis útmutatást adni.

Mielőtt a kérdés mélyére néznénk, célszerű annak ismertetése, hogy mi a főkülönbség a büntetőjog és a magánjog között? Mi az egyik és mi a másik?

Mind a kettőnek a lényege a nevében van. A büntetőjog az állam által büntetendőnek kimondott cselekményeket foglalja össze; meghatározza, hogy mely cselekményeket kell büntetni és az egyes cselekmények miatt milyen büntetés jár. Ezek a cselekmények mind olyanok, amelyek a társadalom közös érdekeit veszélyeztetik s a közrend fenntartása érdekében kell azokat eltiltani még akkor is, ha a sérelem elsősorban csak bizonyos személyeket ért, mert ha ilyen sérelemokozást nem tiltana büntetés terhe mellett a törvény, a közrend felborulna. Például, ha valakinek ellopják a kabátját, csak az illetőt érte ugyan sérelem, de ez a cselekmény a társadalomra is veszélyt rejt magában, mert ha az államhatalom nem torolja meg ezt a lopást és nem üldözi annak elkövetőjét, az mások kárára újból el fog követni lopást. Tehát a cselekmény, hacsak

magánérdekeket sértett is, egyben a köz érdekét is veszélyeztette. Azok a cselekmények tehát, amelyek ilyen jellegűek, a büntetőjog körébe tartoznak.

Ezzel szemben a magánjog az egyéneknek tisztán a magánérdekeit védelmezi, vagyis olyan érdekeket, amelyeknél a sérelem még közvetve sem hozható kapcsolatba a társadalom érdekeinek veszélyeztetésével. Így pl. nem általános érdek az, hogy Nagy János Kis Józsefnek megfizesse a tartozását, ez a kettőjük magándolga, mert hisz ők egymás közt a kölcsönre meg egyeztek. Eppen így magánjellegű ügy az, hogy Győri Imre a vagyonát végrendeletben a fiára hagyja-e vagy a feleségére. Az államnak feladata, hogy a jogos igényeket a magánügyek terén is védelembe vegye, de mert nem veszélyeztető cselekményekről van szó, büntetéssel nem sújtja a magánérdeket megsértő személyeket, csak igazságot szolgáltat a vitás kérdésben.

Már most az a kérdés, hogy miképpen lehet megkülönböztetni a büntetőjog körébe vágó cselekményeket vagy eseményeket a magánjog körébe tartozó jelenségektől. A büntetőjog egyik alaptétele az, hogy bűncselekmény mindaz, amit a törvény büntetendőnek mond ki. Ha tehát valamilyen érdeksérelem nem tartozik a büntető jogszabályok által felsorolt esetek közé, az ilyen — kizárólag magánérdeket sértő vagy veszélyeztető eset — a magánjog területéhez tartozik.

Eljutottunk tehát ahhoz a ponthoz, hogy tudjuk, mi húz határvonalat a büntetőjogi és magánjogi esetek közé. Igen ám, de a kérdés mégsem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik.

A „Csendőrségi Lapok” mult évi november 15-i számában részletesen foglalkoztam a büntetendő cselek-

MENEKÜLTEK.

„Kik vagytok ti, vézna árnyak?
Sápadt arccal, siró szemmel
Jártok itten révedezve,
Kint az utcán dideregve...
Nincsenek, kik rátok várnak!”

...Vézna árnyak, sápadt arccal:
Menekültek vagyunk mi itt!
Kárpátok közt volt a hazánk...
Figyeljetek mostan reánk:
Kiüldöztek erőszakkal!...

Cyáva rablók elrabolták
Szülőföldünk, hazánk, ruhánk...
Koldusbotra így jutottunk.
Hozzatok száll bus sóhajunk:
Itt adjátok nekünk — hazát!...

„...S — kik vagytok ti, nyegle népek,
Gúnykacajjal, dolyfős arccal,
Cifra rongyban, mint bohócok
Idegen hont elraboltok...
Kik vagytok ti — gyáva rémek?!...”

...Hódítók és — urak vagyunk!
Ne is sokat kérdezzetek!
Mert különben, mi megmaradt:
Elvesszük kis országotokat,
Van hatalmunk — erőszakunk!...

...S — kik vagytok ti, kíváncsiak?
Kérdezni, kik merészkedtek?...

...Halljátok, im megfellelünk:
— Nekünk nincs már mit vesztenünk —
Jó leventék, selyomfiak!
Hű gyermeki csonka honnak,
Kemény karral, erős szájjal
Széltépjük a bilincseket,
Miket gyáván ránk vertetek!...
Elérkezik majd a nagy nup!...

Es — ha majd a nehéz láncok
Szép honunkról törve hullnak:
Visszalértetek — menekültek!
S ti hódítók — reszkesztetek!
Kemény bosszú vár reátok!...

mények tényálladási elemeivel. Aki a közleményt figyelmesen elolvasta, jól tudhatja, hogy a büntetendő cselekményeket ismertető jeleiknek, a tényálladási elemeknek felsorolásával jelölik meg a teszik megkülönböztethetővé más cselekményektől. Azt is tudjuk, hogy valamely, a valóságban megtörtént esetet büntetőjogi tényálladékkal kell egybevetni, s ha az adott esetben valamelyik büntetendő cselekmény összes tényálladási elemei bent foglaltatnak, akkor az a tényállás büntetendő cselekmény.

Az a csendőr, aki sok nyomozó szolgálatot teljesített, tapasztalatból tudhatja, hogy sokszor nehézségekbe ütközik megállapítani az eléje került tényállásból az illető cselekmény büntethető mivoltát. Miért? Mert vannak olyan tényálladási elemek, amelyeknek fennforgása különféle körülményektől függ. A gyilkosság tényálladási elemei között szerepel az ember megölése. Ennek a tényálladási elemnek a fennforgása észleléssel (meglátás, boncolás, belek vizsgálat stb.) érzékelhető, a megölés kérdésének eldöntése nem függ előzetes feltételes körülményektől, mert vagy megöltek valakit vagy nem. De már pl. a csalás eseténél van egy olyan tényálladási elem, amelynek jelenlétét megállapítani körülményesebb. A Büntető Novella 50. §-a kimondja: „Aki azon célból, hogy magának vagy másnak jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, valakit fondorlattal tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezáltal annak vagy másnak vagyoni kárt okoz, csalást követ el.” Amint látjuk, itt van egy tényálladási elem, amely nem olyan bizonyos valóság, mint pl. egy embernek a megölése. Ez a tényálladási elem a fondorlattal tévedésbe ejtés vagy tartás. Ugyanis vannak kirívó esetek,

amldön a fondorlattal való tévedés keltése kétségtelenül fennáll, pl. ha valakinek rézgyűrűt adok el, azt állítva, hogy arany és ezzel magamnak jogtalan vagyoni hasznot szerzek. Nem így áll azonban a dolog az olyan eseteknél, ahol a vevőnek megvan a kellő tájékozódási lehetősége és képessége, jelen esetben pl. egy ékszerésznél. Vagy mondjuk, rádiót veszek. Az ügynök égre földre dicséri a készüléket s kipróbálás végett a lakásomon hagyja, a rádiókészülék árát úgy jelölve meg, hogy az semmiesetre sem éri meg azt. Ennél az esetnél is megvan a félrevezetési szándék, van bizonyos fondorlat is, mégsem létesül csalás, mert a szándék a megkárosítást akaratot nélkülözi, míhelyt a rádiókészüléket kipróbálás végett rendelkezésemre bocsátotta, mert hisz itt a rádió van hivatva bebizonyítani, hogy nekem megéri-e azt a pénz, amit az ügynök azért kért. Az itt ismertetett tényállás nagyon hasonlít a csaláshoz, mégsem az. Ebből láthatjuk, hogy vannak olyan tényálladási elemek, amelyeknek fennforgását nagyon mérlegelni kell és csak bírói ítékezés döntheti el, hogy egy adott eset körülményei magukban foglalják-e a büntethetőséghez szükséges kellékeket. Ezeket a kétes eseteket, amelyek a büntetőjog és a magánjog határán állanak, határeseteknek nevezzük.

Felvethetjük a kérdést, miért kell minderről a csendőrnek tudnia? Egyszerű és magától értetődik a felelet: ha a csendőr nincs tisztában azzal, hogy mikor büntetendő valamely cselekmény s mikor tartozik kizárólag a magánjog körébe, hogyan oldhatná meg a nyomozásban reábizott feladatát? Ugyanis az ilyen eseteknél rendszerint nem is annyira a tettes kilétének megállapításán van a súlypont, hanem azon, hogy a

Aranyfogak.

írta: ÖREG CSENDŐR.

A vidéki fogorvosi rendelő ebédutáni csendjében elmosódott körvonalakkal öreg karszékek bóbiskoltak s csak halk óraketyegés mutatta az életet, meg az ebéd nyomán terjengő illatémle, melyben az éter birkózott a kelkáposztával, hogy aztán békés keveredésben üljek tele a lakás minden sarkát. Egyszerre felsikított odakint az előszobában a csengő, majd halk kopogás a rendelő ajtaján s heóvakodott két falusi lány.

— Tán nincs itthon a doktor úr — mondotta az egyik, a szőke.

— Bár ne lenne! — felelt a barna.

— Félsz?

— Félek! — vacogott össze a szőke foga. — Úgy félek, hogy kiállt a fájás...

Erre aztán összenevettek s elkezdtek a várakozást, amihez a magyar falusi embernél senki sem ért türelmesebben.

Teltek a percek, lassan sötétség borult a szobára, mikor újra megszólalt a csengő s kemény férfii lépések döngtek az ajtó felé. Benyitott valaki s azt mondotta:

— Hol itt a villany? —, de senki se felelt.

Erre gyufát kotort elő, körülnézett a lángjánál s meglátva a kapcsolót, világosságot teremtett egy jökötésű legény, csak egy kicsit cicomás-betyke volt a tartása, meg a ruhája is. Szőke posztóból készült bricsesz, pubaszárú csizma s amolyan vadászkalapfele, rajta olyasmi, amit leginkább zerge-tollnak szokás nevezni.

— Jóestét! — köszönt a leányok felé. Azok közben

már jól megnézték s csendeskén visszaköszöntek, de csak éppenhogy, már amint illik...

A legény felvett az asztalról egy folyóiratot, gyűrögte darabig, de az esze a lányok felé járt. Nem is bírta végül, hanem ledobta az újságot s azt mondotta:

— Fáj-e?

— Micsoda?

— Hát a foguk...

A lányok összenéztek. Nem voltak vele tisztában, mi adja a nagyobb tisztességet: mondják-e, hogy fáj, vagy mondják, hogy nem fáj...

— Hát csak úgy... — mondotta végre a szőke. — Hát a magáé?

— Csak úgy az enyim is... — felelt a legény bizalmatlanul, mert ő sem tudta, mi illik: fájjon, vagy ne fájjon?

— Akkor mitől dagadt a képe? — kérdezte megint a szőke.

— Egy kis verekedés! — felelt a legény, pedig nem mondott igazat. Nem verekedett, csak hát azt inkább lehet vállalni lányok előtt, mint a fogfájást. A lányok azonban megérezték, hogy huncutság van a dologban s a három várakozóra leült a bizalmatlan, feleszes csend. Ebbe a csendbe hasított bele megint a csengő s odakintről határozott, nyugodt léptek közeledtek az ajtó felé, majd kopogtatás után belépett egy csendőrőrmester. Köszönt, azután leült, kezébe vett egy folyóiratot s lapozgatni kezdett.

A legény látta a veszedelmet. A lányok most már nem feléje, hanem a csendőr irányába lopakodtak a szemükkel. Az egyenruha mégis csak más, mint a zerge-toll. meg bricsesz, de a legény nem adta fel a harcot. Elővette a kistükröt, elgazitotta a frizuráját, majd lapozgatni

gyanúba hozott egyáltalán követett-e el bűncselekményt? Igaz ugyan, hogy ezt a kérdést az ügyészség vagy a bíróság állapítja meg, de ne felejtjük el, hogy a nyomozást végző esendő hordja össze az adatokat, amelyekből az ügyész dönt, vagy a bíróság ítél. Eppen az adatoknak a kiválogatása, bizonyos lényeges körülményekre kiterjeszkedés vagy ki nem terjeszkedés dönti el, hogy a feljelentett esetet alkalmassá tette-e a csendőr a bírói mérlegelésre. Ha valaki a lovát meg akarja itatni, ahhoz iható víz kell, ugyanígy vagyunk az ítélkezéssel; ha ítélkezni akarunk, ahhoz adat kell és pedig minden olyan adat, amely döntő szerepet játszik az ügy elbírálásánál.

Hogy mennyire óvatosnak és elővigyázatosnak kell lennie a csendőrnek e téren, utalok arra a főképpen háború utáni jelenségre, hogy nagyon sok ember az egyszerű magánjogi követelését büntetőjogi úton, tehát bűnügy formájába csomagolva és feljelentés tárgyává téve akarja érvényesíteni. Ennek is megvan az oka; nevezetesen: 1. a büntetőper lefolytatása nem kerül pénzbe, a büntetőper során is lehet magánjogi, mondjuk kárigényt érvényesíteni, míg a polgári per jelentős költségekkel jár; 2. a büntetőper rendszerint gyorsabb lefolyású, mint a polgári per; 3. az adóst rendszerint megijeszti a büntetéstől való félelem s az ellene tett bűnügyi feljelentés jó zsarolási eszköznek kínálkozik, tehát az adósból a követelés hamarabb és batékonyabban préselhető ki, ha a hitelező őt bűncselekmény miatt feljelenti. Itt meg kell jegyeznem, hogy ilyen feljelentésekkel rendszerint a jogügyletekben jártassággal bíró s foglalkozásánál fogva csavaros gondolkodású emberek élnek, kik a tényállás kisebbfokú

elferdítésével, vagy egyes tények tudatos elhagyásával, esetleg az adott tényeknek tervszerűen célzatos beállításával máris valamely bűncselekménynek komoly látszatát keltik, de azért jól vigyáznak arra, hogy a hamis vád vagy a hatóság előtti rágalmazás ne legyen rájuk süthető.

A gyakorlat mutatja, hogy, sajnos, vannak ügyvédek is, akik az ilyeamíhez jogászai készségüket segítségül adják s ugyancsak nehéz dió elé állítják a nyomozást végző hatósági közegeket. De ezeknek az eseteknek a fordítottja is kemény feladat elé állíthatja a csendőrt: a vagyonelleni bűncselekmény gyanúftottja olyan körülmények beállításával védekezhetik, amelyek a büntetőjogi tényálladék eltakarásával arra utalnak, hogy nem bűncselekmény történt, hanem csak magánjogi vonatkozású esetet állunk szemben.

Kétségtelen, hogy az ilyen esetek felismeréséhez sokszor kevés a büntető törvényekben való jártasság, ide józan, természetes ész is kell, mely átlát a szitán. Minthogy a magánjog rendszerint vagyoni érdekeket védelmez, természetes, hogy elsősorban vagyonelleni bűncselekmények azok, amelyek sokszor egyszerű magánjogi eset látszatát keltik, vagy fordítva: a magánjogi vagyoni érdekeket érintő esetek kellő beállítás mellett vagyonelleni büntetendő cselekményekre hasonlíthatnak.

Mint említettem: a természetes ész az, amit elsősorban igénybe kell vennünk az ilyen esetek felismerésénél s az első tanács is, amit e téren adhatok, az, hogy iparkodjék a csendőr a vagyonelleni és csak kissé is kétesnek látszó eseteknél elsősorban a feljelentés célját megvizsgálni a sértett egyéniségének latbaveté-

kezde ő is az egyik képes ujságot. Ha a csendőr úgy, ő is úgy. A két leány pedig csendesesen beszalgetett...

— Ki feji meg a teheneket? — kérdezte a barna.

Erre felnézett a legény. Mert nem arról volt itt szó, hogy tehenet, hanem: teheneket. Ez pedig nagy különbség. Ebbe kell most megfogózni, igen, mert tehene biztosan nin s a csendőrnek, neki meg van. Vannak...

— Hány a tehen? — kérdezte a barnától.

— Négy.

— Hány liter napjába?

— Van olyan, hogy húsz...

— No, — mondta a legény — az is valami. De nekem hat olyan vājcerem eszi a szénát, amelyik megadja a huszonnégyet is...

— Csak a vājceré vizes — mondta a lány, mire a legény megsértődött.

— Olyan az, mint maguknál a tejfő! — felelte mérgesen s látva, hogy a tehenügybe belebukott, legyintett egyet:

— Dehát nekem alezám! Én nem érdeklődök a jószág iránt, csinálja, aki akarja... Ha senki se csinálja, akkor is bővelkedek a sokba...

A lányok összenéztek.

— Sok van? — kérdezte a szőke.

— Van, hál' Istennek...

— Oszat mégis fogat húzat...

— Húzat a nyavalya! Arany kerül ide, kettő is... — bökött a dagadt képe felé.

— Korona?

— Az. Aranyból... — mondta a legény s látva, hogy ez már hatott, ránézett a csendőrré, aki eközben a képeket böngészte. A legény nyeregben érezte magát, támadásra indult. Odaszólt a csendőr felé:

— Hányat húzat őrmester úr?

— Egyet se...

— Hát?

— Csak fúratok...

A legény elhallgatott. Sose volt még fogorvosnál, most is csak muszájból jött, hogy két megvadult fogát kidobassa. Gondolkodott darabig a csendőr válaszában, majd megszólalt:

— Mit fúrat az őrmester úr?

— Fogat.

— Fogat... — mondta a legény, majd hallgatás után megint:

— Mivel fúrák azt?

— Fúróval — mondta a csendőr s már erre el is nevette magát, a lányok pedig kuncogva lesték a csatát.

— Hát, én nem fúratok! — mondta a legény. — Legyen az csak arany, futja mjből... — Ezzel a lányok felé fordult s kacsintott egyet...

A csendőr meg jóízűen nevetett, aztán vártak, de az orvos csak nem jelentkezett s szó nélkül azt mégse lehetett bírni. Megint a legény kezdte, odaszólt a lányokhoz:

— Maguk is koronát?

A lányok összenéztek s azután zavartan ugyan, de egyszerre felelték:

— Mink is.

— Hányat?

— Hármat, — mondta a szőke, most már neki bátorodva.

— Hümm... — csuklott egyet a legény, hogy így túltettek rajta. — Három, az sok egyszerre. Én most kettőt, jövő héten megint kettőt...

sével — mert ezen a ponton is már sokszor kilóg a lóláb —, viszont, ha a gyanúsított védekezik azzal, hogy csak magánjogi igényről lehet szó, célravezető a sértettnek olyan irányú kérdése, amely a védekezés okára és a számbajöhető tényálladási elemek azonnali megvilágítására vezethet. Akár egyik, akár másik esetről van szó, lényeges a gyanúsított és sértett érdekeit szembeállítani, mert ez már fényt deríthet az eset hovátartozására.

Az ilyen nyomozásoknál a nyomozás célja, mint már említettem, rendszerint nem a gyanúsított kilité-
nek megállapítása, hanem fényderítés arra, hogy egyáltalán van-e büntetendő cselekmény. A fejszével agyonvert ember hullája nem fog kételyt támasztani bennünk aziránt, hogy bűncselekménnyel állunk szemben, de a csalásnak, sikkasztásnak eseteinél már sokszor előfordulhat, hogy az első látszat csal. Egy példa fogja ezt legérzékeltetőbben bebizonyítani: Blau Mór Klein Jakabtól 10.000 P-t kért kölcsön. Ez így egyszerűen magánjogi eset, mert ha Blau nem adja vissza Kleinnek a kölcsönkapott pénzt, Klein beperelheti a polgári bíróságnál s Blau ingatlan vagy ingó vagyónából kielégítést kérhet, hisz valószínű, hogy amikor a kölcsönt megadta, körülnézett, hogy van-e Blaunak a kölcsönre kellő fedezete. Másképp fest azonban a dolog, ha Blaunak a kölcsön felvétele idején volt ugyan háza, vagyona, de azt a kölcsön lejárata előtt gyermekeire átíratta s a kölcsönt nem fizette vissza. Tízta esete ez az 1932. évi IX. t. c. 1. §-ába ütköző hitelsértés büntetnének, mert Blau e tényével szándékosan megfosztotta Kleint, a hitelezőjét attól a lehetőségtől, hogy ha nem fizetné vissza a kölcsönösszeget, ott a

háza, amiből Klein a polgári per során kielégíthetné követelését. Megint másképp áll a helyzet, ha a hosszulejárati kölcsön visszafizetése előtt Blau tönkrement a vagyont lassanként kénytelen volt mindjobban megterhelni vagy eladogatni s így Kleinnek adósságát megfizetni nem volt képes. Klein azt állítja, hogy Blau a tönkremenést csak színdíszítéssel s vagyont lassanként és észrevétlenül gyermekeinek juttatta, hogy Klein kielégíttelenül maradjon, ezzel szemben Blau azt mondja, hogy ebből semmi sem igaz, ő a rossz üzletmenet folytán ment tönkre, minden előrelátó gondossága dacára.

Ez az ügy a magánjog és a büntetőjog határán mozog. Ha Blau állítása igaz, úgy a magánjog körébe tartozik; ha pedig Klein állit igazat, úgy hitelsértés büntette történt. Itt a két érdek szembeállítására mutatja meg a nyomozás irányának az útját.

Tapasztalt, öreg csendőrök már jól tudják, hogy mit jelent az, ha a nyomozás irányt kap vagy másképp kifejezve, kijelölődik a nyomozás tennivalóinak köre. Olyasvalami ez, mint amikor sötétben való tapogatózás után kivilágosodik és megtaláljuk az utat, amelyen haladnunk kell.

A sértett részéről már megjelöltem, hogy mit kell kutatnunk; nem akar-e a sértett a bűnvádi feljelentés útján magánjogi követelést kiszarni. A gyanúsított részéről is felállíthatunk egy szabályt. Ilyen határeseteknél a hovátartozást a gyanúsított részéről a büntetés és a szándékos jogtalan megkárosítás tudatának megállapítása dönti el. Ne ijedjünk meg ettől az első pillanatban nehezen megérthetőnek látszó kijelentéstől. Lépésről lépésre haladva, könnyen meg fogjuk érteni, hogy miről is van szó.

— Ha már eljöttünk... — mondta ártatlan képpel a szőke.

Igy licitáltak egymásra, miközben a csendőrt lesték, mert az nem szól bele, csak üldögélt csendben, elmerülve valami olvasásba. A kályhában kialudt a tűz, a lányok megborzongtak s a legény is türelmetlenül várta az orvost, mert vesztétől fájt a foga.

Nagysokára kinyílt aztán a belső szoba ajtaja, megjelent a külsőben az orvos.

— Tessék! — mondta barátságosan.

De senki sem mozdult, mire a legény odaszólt a lányokhoz:

— Maguk jöttek előbb!

— Azért maga előbb bemehet! — felelt a barna.

— Menjenek csak maguk!...

Huzavona után a lányok győztek s a legény bizonytalan léptekkel beillesztette az orvost szobájába. Becsukódott mögötte az ajtó s odakint a várakozókra mély csend ereszkedett. A csendőr csak a szeme sarkából figyelte az eseményeket, de a lányok rémült szivdobbanását szinte hallani lehetett...

Darabig az orvosi szobából sem szűrődött ki semmi hang, egyszerre azonban összecsupkoltak a lányok s a csendőr is felkapta a fejét, mert velőtrázó ordítás harsant fel, majd megint csend lett. A lányok félföhéren néztek egymásra, a csendőr pedig mosolyogva sodorgatta a bajuszát, ő már tudta, miről van itt szó. Nem korona ez, hanem húzás...

Kis idő múlva felhangzott a második ordítás odabentről, majd kivágódott az ajtó s kiugrott rajta dülledt szemmel, vérfoltos képpel a legény. Odarobogott a zergegallal kalupjához, fejére csapta, nem nézett se jobbra, se balra, hanem kivágtatott az előszobába, be-

durantotta maga után az ajtót, mintha csak azt mondaná, hogy ide se jön többet az életben...

A lányok megdermedtek a rémülettől, a csendőr pedig nem állbatta meg szó nélkül:

— No, ez már megkapta a koronákat!

— Jaj Istenem! — sóhajtott a szőke.

— Teremtőm! — nyöszörgött a barna... Ha az a hetyke legény ekkorákat ordított, mi lesz velük? Mert bizony, náluk sem aranykorona volt az igaz, hanem két-két kivénhedt odvas, amit ki kell majd dobni... Szégyelték magukat a csendőr előtt, majd elsüllyedtek, de azért csendőr a csendőr, hogy adott pillanatokban tudja: mit követel a lovagiasság. Azt mondta hát az őrmester a lányoknak:

— Majd én előbb bemegyek, jó?

— Jó! — kapott a szőke a két lány.

A csendőr bement, majd rövid fogkezelés után távozott, de elmenőben még odaszólt a lányokhoz:

— Ne féljenek! Kitűnően húz a doktor úr, de az a legény nem akart injekciót, amittől nem fáj a foghúzás. Maguk bízzák csak a dolgot a doktor úrra, nem fog fájni...

A lányok szégyenlősen, hálával néztek a csendőrré, de a szőke megint:

— Jaj Istenem! — a a barna:

— Teremtőm! — és reszkettek, mint a nyárfalevél.

Nem tudni kaptak-e injekciót, csak annyit tudok, hogy félórán belül még négy velőtrázó sikoltás verte fel az orvos háza-csendjét. Mert vannak bőségesen afféle — aranykoronák és egyéb huncutságok az életben. Csak az a baj, hogy nem mindegyik kerül — fogorvoshoz...

A szándékos és jogtalan megkárosítás tudata azt jelenti, hogy a gyanúsítottban akár az első lépésének megtételénél, akár később, olyan szándék érlelődött ki, hogy a sértettet meg fogja károsítani és pedig jogtalan eszközök felhasználásával olyan módon, hogy az ellen a sértett nem védekezhetik. Mindezt a gyanúsított szándékosan teszi s nem a véletlenül vagy gyanúsítotton kívül álló körülményeken mult, hogy ez a lehetőség bekövetkezett. Az előbbi példánál ez az eset akkor áll fenn, ha Blau szándékosan akarta hitelezőjét, Kleint megkárosítani, megvolt a tudata, hogy ő károsítani akar s ahogy ezt akarja, az jogtalan, mert az ő szándékos cselekményével kerül Klein olyan helyzetbe, hogy a megkárosítás ellen nem tud védekezni. A gyanúsított részéről tehát ezeknek az ismertetőjeleknek a fennforgását kell kutatni, hogy a büntetőjog körébe tartozónak találjuk az elénk talált esetet, tekintet nélkül arra, hogy az a büntetőtörvény melyik szakaszát sérti. Hangsúlyozni kívánom, hogy a nyomozásnak ilyen irányú kiterjedése egyelőre csak annak felderítését célozza, hogy a szóbanforgó határeset bűncselekmény-e vagy sem. Az természetes, hogy ha az ilyen irányú nyomozás útján az esetnek a büntetőjog körébe tartozását megállapítottuk, a nyomozásnak kötelessége a tulajdonképpeni tényálladékok fennforgását megállapítani, illetve felderíteni. Mert az itt említett ismertetőjel nem tartozik a szorosán vett tényálladéki elemekhez, csak tájékozást nyújt a bűncselekményi szándék felől. Hiszen éppen a csalás eseténél látjuk, hogy a tényálladéki elemek közt nem elég a megkárosítási szándék megvalósítása a gyanúsított részéről, hanem a gyanúsítottnak vagy másnak abból tényleg hasznának is kell lennie. De viszont a büntetőjog vagy a magánjog körébe tartozandóság elsődleges megítélésénél a haszon-szerzés nem is annyira lényeges körülmény, mint a szándékos jogtalan károkozási szándék, mert ez közös ismertetőjele mindazon bűncselekményeknek, melyek a magánjog határára mozognak. Hiszen ha meggondoljuk: a magánjog körébe eső vissza nem fizetett kölcsön is jogtalan haszon-szerzés ugyan, de ez mindaddig a magánjog körében marad, míg az adósról meg nem állapítható, hogy ezzel a kölcsönfelvétellel egyben jogtalan kárt akart a hitelezőnek szerezni, vagyis tudta, hogy kárt fog okozni.

Gyakorlati kérdés és a nyomozás gyakorlati keresztülvitelét érinti az, hogy mikép lehetséges ilyen tudatos és szándékos véghezvitelt kideríteni. Ezen a téren a csendőrképzés sokkal többet nyújt, mint amennyit egy közlemény során elő lehet hozni. Csak azt az egyet jegyzem meg, hogy a szándéokra mindig a gyanúsított külső tényeiből, előkészületeiből stb. jöhetünk rá; a cselekedetek világítanak rá legjobban a gondolkozásra és a belső megnyilvánulásokra.

Az adatgyűjtés feladatain kívül még miért lehet fontos a csendőrnek mielőbb tisztázni, hogy az eléje került és általa nyomozás tárgyává tett eset a magánjog vagy a büntetőjog körébe tartozik-e, ha ezt ügyis a bírói hatóság dönti el? Nem nehéz megadni a feleletet, ha meggondoljuk, hogy a csendőr fellépésének határozottsága mindig azon az öntudaton nyugszik, hogy az eljárása jogszerű. Már most azt is tudjuk, hogy a nyomozás során sokszor vagyunk ráutalva önelhatározásból a polgári szabadságjogokat korlátozó intézkedések megtételére, amelyekért a felelősséget mi viseljük. Nyenek pl. a házkutatás, személymotosás, bűnjelbiztosítás, őrizetbevétel stb. Ebből láthatjuk, hogy az ilyen

korlátozó intézkedések csak bűncselekmény nyomatókos gyanúja miatt tehető, illetve fogantatosíthatók. Ha pedig még az sincs kellőleg tisztázva, hogy bűncselekmény egyáltalán van-e, megtörténhetik, hogy a hivatalos hatalommal való visszaélés vagy egyéb szolgálati szabálytalanság gyanújába keveredhetünk egy-egy elhamarkodott lépésünkkel. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a gyanúsítottat futni hagyjuk, hiszen éppen ezért állítottam fel a tételt, hogy a gyanúsított és a sértett az első, kiknek érdekeinek szembehelyezésével és állításainak egybevetésével mingyárt a nyomozás elején tájékozódást szerziünk. Ha így megállapítottuk, hogy a gyanúsítottként szereplő egyént — bár még nem is bizonyíthatólag, de a valószínűség szerint — mondjuk: sikkasztás terheli, intézkedéseink határozottsága már az egész nyomozás képén meg fog látszani s nem fogunk olyan félintézkedéseket tenni, melyek semmi esetre sem lennének hasznára a nyomozásnak.

Bár az élet sokféle lehetősége ki nem meríthető, mégis célszerűnek tartom felsorolni azokat a büntetőjogi tényálladékokat, melyeknél megvan a lehetőség arra, hogy a magánjog határmegjéjére kerüljünk.

Sorba véve, a Btk. 333. §-ába ütköző lopást kell első sorban megemlítenem. Lopásnak látszó eset s még sem az, ha a jogszerű tulajdonos a tolvajtól vagy orgazdától, esetleg a jóhiszemű birtokostól lopja el a saját jogos tulajdonát. Ez az úgynevezett magánjogi önvédelem esete. (Jóhiszemű birtokos az, aki a tolvajtól vette meg a tárgyat, anélkül, hogy annak lopott voltáról tudott volna.) A Btk. 350. §-ába ütköző zsarolás tényálladékat látszik kimeríteni a háztulajdonosnak a lakbérral hátralekban levő lakójával szemben tett azon intézkedése, hogy a lakó kiköltözködése alkalmával annak bútoraitól nagyobb értéket tart vissza, mint amennyi a lakó lakbértartozása. Az ilyen esetenél ugyanis a háztulajdonost törvényileg biztosított záloglási jog, az ú. n. visszatartási jog illeti meg, ha ezt értékben túlhágyja, nem zsarolást követ el, bár ahhoz hasonlít a cselekmény, hanem a magánjogi túlbiztosítás tényét és az így okozott kárért magánjogilag felelős. Tehát bűncselekményt nem követ el, de az okozott kárt megtéríteni köteles, feltéve, hogy a túlbiztosítás kirívó voltánál fogva a károkozás szándékossága nem bizonyítható, mert ellenkező esetben már zsarolás történt volna.

A Btk. 355. §-ába ütköző sikkasztásnál is előfordulhatnak ilyen kétes esetek, így például a tulajdonjog fenntartásával eladott áru elidegenítése esetén, amidőn a sikkasztás ténye a tulajdonjog fenntartásán múlik. Hogy megérthessük, a következő példa világít rá az esetre: Rácz Gábor hálozszobabútor vásárolt Salgó Ármín bútorkereskedőtől részletfizetésre. Salgó úgy egyezett meg Ráccsal, hogy a hatodik részlet kifizetése után meg csak a bútor a Rácz tulajdonába; amíg a hatodik részletet Rácz meg nem fizeti, addig a bútorral nem rendelkezhetik úgy, mint a sajátjával, azt el nem

A magyar állandó kat. nagyság, az ú. n. végbeliek, huszár-rokból és hajdúkból állott, kik a következőleg voltak elosztva: a győri kerületben 190 huszár és 274 hajdú; Komáromnál 100 huszár, 287 hajdú; Kanizsánál 942 huszár, 967 hajdú; a Mura-szigeten 150 huszár, 500 hajdú; a bán-sági határon 300 huszár, 200 hajdú; a hányavárosokban 2025 huszár, 1223 hajdú; Felelő-Magyarország kisebb váral-ban 1509 huszár, 1250 hajdú.

Bárá Artur vezérezredes, a monarchia volt utolsó vezérkari főnökének a temetésén — július 4-én — az osztrák hadsereg és csendőrség is küldöttséggel képviseltette magát. Az első sorban sötét egyenruhában: Fey körbiztonsági miniszter, a kép jobboldalán mell-diszainóros osztrák csendőrtiszt.

adhatja, mert az addig Salgóé. Rácza kikötött 12 részletből csak ötöt fizetett meg, de havonta többet fizetett, mint amennyi ki volt kötve s az így befizetett összeg jóval megbaladta a hat részletre kikötött összeget. Ekkor hirtelen anyagi csapás miatt a bütört kénytelen eladni s a további részletfizetést is megszünteti. Salgó feljeleníti sikkasztás miatt azon a eimen, hogy csak öt részletet fizetett s bár a megegyezés szerint csak a hatodik részlet kifizetése után lett volna a bütört tulajdonosa, a bütört — amely még Salgóé volt — eladta, így nyilvánvalóan sikkasztást követett el. Ennél az esetenél a bíróság dönti el, hogy a sikkasztás ténye fennforog-e, de a csendőr kötelessége megállapítani és a feljelentésben tárgyalni, hogy a kikötött összeg már az ötödik részlet teljesítése alkalmával be volt fizetve, de a jogtalan haszonszerzés, illetve a szándékos jogtalan károkozás sem forog fent, mert Rácza a közben bekövetkezett csapást nem láthatta előre és az eladással nem volt szándéka Salgót megkárosítani. A sikkasztásnál gyakori kates lehetőség a bizományi áru eladásából be nem folyt összeg tekintetében lehet. A bizományi áru olyan áru, amely az eladást közvetítőnek nem megy át a tulajdonába. az eladást ő csak közvetíti s a befolyt összeggel a megbízónak elszámolni tartozik. Ha az ilyen összeggel az eladást közvetítő a megbízónak nem tud elszámolni, a sikkasztás ténye fennforog. Sokszor azonban a megbízó idő előtt követeli az összeget, mikor talán a bizományos a tárgyat még el sem adta. Ilyenkor megvizsgálandó, hogy a felek közt mi volt a megegyezés, mert megtörténhetett, hogy az áru

tulajdonosa határidőt szabott ki s ilyen esetben a bizományi közvetítő ugyancsak határidőre kötött megfizetés kötelezettségével adta tovább az árut. Ez esetben nincs sikkasztás. De akkor sincs sikkasztás, ha a bizományi közvetítő a bizományba kapott s általa továbbadott vevőtől a vételárat nem tudta megkapni, ha pedig nem kapta meg, nem is volt mit elsikkasztania, tehát csak magánjogi felelősséggel tartozik a kellő gondosság elmulasztása miatt. Előfordulhat, hogy a sértett azt állítja, hogy a kereskedőnek eladott áru bizományi áru, amivel a kereskedő adós maradt. Itt a bűncselekmény fennforgásának megállapítása azon múlik, hogy a sértett tudja-e bizonyítani az áru bizományi voltát. Ugyanis a hitelbe eladott áru nem bizományi tárgy s ha egyszerűen hitelbe eladott áru képezi a feljelentés tárgyát, már megint csak magánjogi követelésről lehet szó. A bizománynak az a jelentősége, hogy az eladásig a megbízó tulajdona s a közvetítő a megbízó nevében járván el, neki elszámolni tartozik a kikötött ár erejéig.

Lehetséges, hogy a felek között különféle bonyo-

A régi osztrák csendőrségnél igen vigyáztak arra, hogy a hadsereg többi ezredet csak teljesen kifogástalan magaviseletű, jól minősített katonákat adjanak át a csendőrezredeknek. Ha a próbaszolgálat ideje alatt kiderült, hogy valamelyik katonának olyan hibái vannak, amelyeket már az ezrednél is ismerni kellett, akkor az illetőt a régi ezredéhez visszahelyezték és ennek költségét, valamint a csendőrségnél élvezett magasabb zsold többletét az ezred parancsnokával megtérítették.

lult el zárolási ügyletek vannak, melyeknek részletezése e közlemény keretében nem fér el. A csendőrnek ilyen rendkívül bonyolult ügyben a legszükségesebbnek látszó s a kir. Ügyészség tájékoztatására szükséges adatok beszerzése után legcélszerűbb a kir. Ügyészséghez az iratokat azzal beterjeszteni, hogy a nyomozás mikénti folytatására felhívást kér, mert ahol terjedelmes és szakértőt is esetleg igénybevevő tényállás bontakozik ki, úgysis rendszerint a vizsgálóbíró által fogatosítandó vizsgálat van hivatva a tényállás kiderítésére vagy pedig, ha még további nyomozati ténykedések szükségeltetnek, a kir. Ügyészség pontosan körülhatárolja és megjelöli, hogy a csendőrnek mik a tulajdonképpeni feladatai.

Mint már említettem, a Bn. 50. §-ába ütköző csalás fennforgása is lehet kétséges, és hogy az adott eset csalás-e avagy egyszerű magánjogi követelés, azt csak a nyomozás derítheti ki. Egy példa érthetően rávilágít erre is: Gerő Gábor szövetet vásárolt Glück Ármintól; a szövetet Glück úgy adta el, mint finom angol gyártmányú s a árát is ehhez képest szabta meg. Mikor a szövet megázott, kiderült, hogy az közönséges csalánszövet s nem gyapjú. Ez az eset így kimeríti a csalás tényálladékát, mert Gerőt Glück csunyán és durván félrevezette s Gerő, mint hozzá nem értő ember, a vétel alkalmával nem tudhatott meggyőződést szerezni a szövet minőségéről. De megtörténhetett az eset olyképpen is, hogy Gerő Glücktől gyapjúszövetet vásárolt, azt is adott neki ez utóbbi, de Gerő nem volt megelégedve az anyaggal s most a t állítja, hogy a vásárolt anyag nem éri meg azt az árát, amit érte fizetett. Itt bukkanunk rá az adott tényállásban a büntetőjog és a magánjog határesetére; mert az ilyen tényállás tartozhat ide is, oda is. Miért? Ha a sértett bizonyítja tudja, hogy őt az eladó Glück alaposan félrevezette, azt állítva, hogy az eladott szövet a legfinomabb a gol gyapjúból készült és tartóssága megfelel annak az árának, amit azért fizetni kellett, amivel szemben kiderült, hogy a szövet, habár gyapjú, de sil ny minőség, Glück a sértett tudatos és szándékos megkárosításával vagyoni hasznot szerzett, — az eset tehát csalásnak fog minősülni. Nem fog azonban csalásnak minősülni abban az esetben, ha Glück nem mondta a szövetre, hogy az finom angol szövet, hanem csak azt emlegette, hogy az áru kiváló, de kimondott félrevezetés az áru megjelölésénél nem történt. Ebben az esetben Gerő csak polgári peritton érvényesítheti azt az igényt, amely az esetleges árkülönbözetben jelentkezett a terhére.

A csalásnak van egy fajtája, a *hitelezési csalás*, amely az itt felvetett kérdés szempontjából ugyan csak sok nehézséget okoz. A Btk. 385. §-a azt mondja ki, hogy aki fondorlattal hitelt vagy hitelösszebbtást eszközöl ki magának, az büntetendő. Itt még nincs meg a kifejezett megkárosítás, egyelőre csak hamis tények beállításával hitelt eszközölt ki magának a gyanúsított olyképpen, hogy hitelképesnek tüntette fel magát. Könnyen válhatik az ilyen eset is határesetté. Minden azon múlik, hogy a hitelt igénybevevő milyen körülmények közt eszközölte ki magának a hitelt. Ha valaki a vendéglőben az elfogyasztott ételekért adós marad, de a fizetőpincének a rendelés előtt már megmondta, hogy csak pár nap múlva fog fizetni és a fizetőpincért a fizetési feltételt el is fogadta és, ha az illető a meghatározott időpontban nem fizette meg az elfogyasztott ételek árát, egyszerű polgári peritton érvényesíthető magánjogi követelés esetével állunk szemben. Ha

azonban a vendég a fogyasztás előtt nem közölte, hogy ő nem tud vagy nem fog fizetni, s ennek elhallgatásával eszközölte ki magának a hitelt, amelybe tulajdonképpen a hitelnnyújtó előzetes beleegyezését nem adta, hitelezési csalás történt. De még ebben az esetben is ügyelni kell arra, hogy a feljelentés előtt az adós megfizette-e az így keletkezett adósságát, mert ha megfizette, már is nincs meg a károkozási szándék.

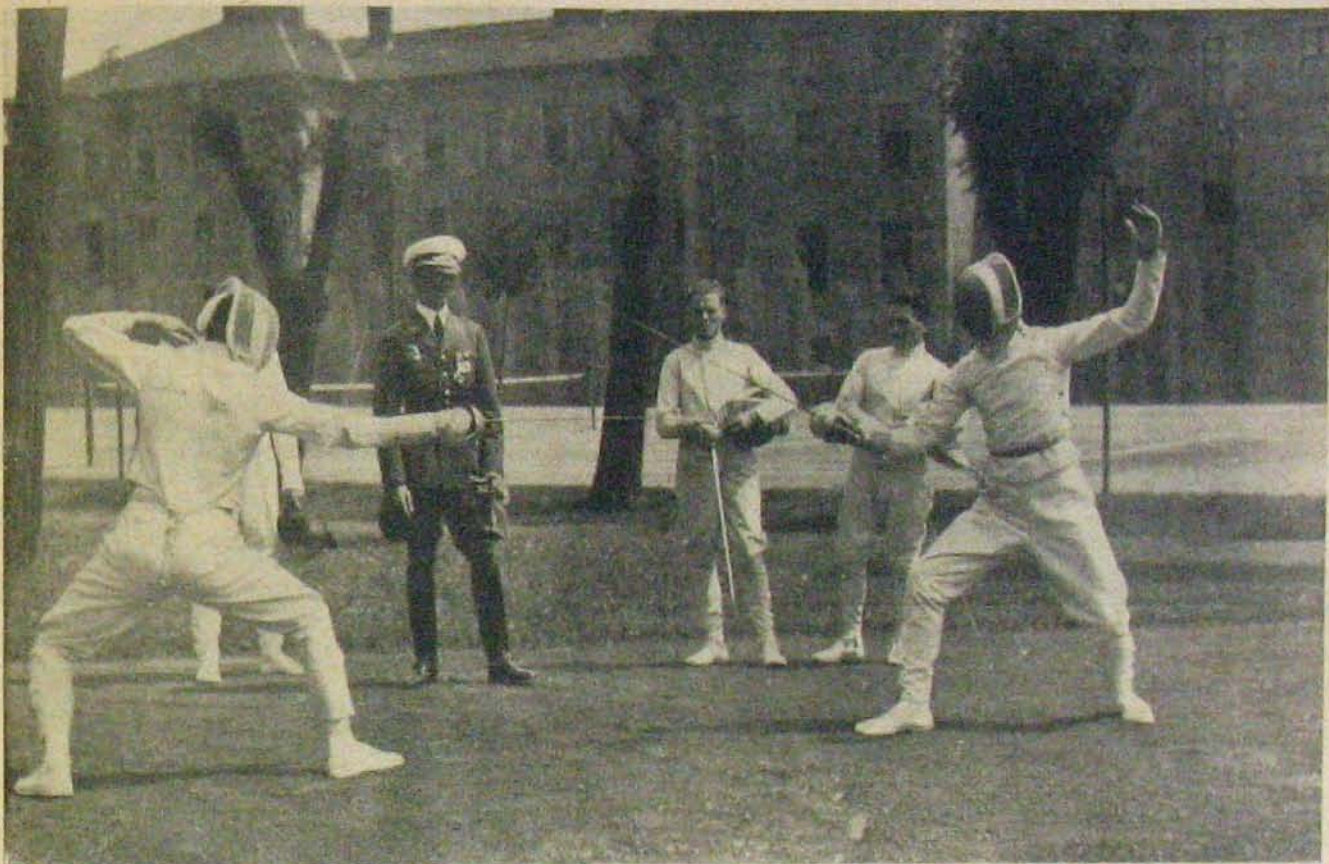
A *csalárd és vétkes bukásról* rendelkező Btk. 44-417 §§-okat az 1932. évi LX. tc. hatályon kívül helyezte s ezek helyett a hitelsértést rendeli büntetni. A hitelsértés büntetése abban merül ki, hogy az adós azokat a vagyontárgyakat, amelyekből a hitelező bírói úton be tudná hajtani követelését, másra átruházza, vagy bármilyen más módon hozzáférhetetlenné teszi, szóval a hitelezőt szándékosan úgy játssza ki, hogy az a hitelezés fennállásakor még létezett vagyont akkor, amikor a követelését érvényesíteni akarja, már nem találja az adós tulajdonában. Ezt az esetet már az előbb egy példával bemutattam. A hitelsértésnek van még egy büntetendő esete: nevezetesen hitelsértés vétségét követi el az, aki egy vagy több hitelezőjének kielégítését gondatlanságból megghusítja vagy csorbítja azzal, hogy nyilvánvaló pazarlása vagy nagy mértékben hanyag, vagy nagy mértékben könnyelmű üzletvitelle, illetőleg gazdálkodása következtében fizetéseképtelenné válik. Amint látjuk, ennél a vétségnél a „nagy mértékben hanyag vagy könnyelmű gazdálkodást, üzletvitelt”, illetve „nyilvánvaló pazarlást” kell a csendőrnek bizonyítania. Ezekről a fogalmakról pedig tudjuk, hogy tág fogalmak. Lehet valaki könnyelmű, de ha nem nagy mértékben volt az, akkor nem követett el vétséget, s ez esetben csak magánjogi követeléssel állhat ak elő a hitelezők. Ilyen feljelentés esetén ismét csak azt a tanácsot lehet adni, hogy legjobb a kir. ügyészség közvetlen irányítása alá adni a nyomozást, amikor is az ügyészség meg fogja jelölni mindazokat a körülményeket, amelyeknek megállapításán múlik, hogy a feljelentés tárgyává tett cselekmény a magánjog, avagy a büntetőjog körébe tartozik.

Ugyanígy állunk a Btk. 360. és 361. §§-aiba ütköző *hűtlen kezelés* cselekményével. Itt rendszerint csak bonyolultabb könyvvizsgálat és szakértők igénybevétele deríthet fényt az eset büntetendő voltára.

Az 1932. évi VI. tc. 5. §-ába ütköző *uzsora* vétsége és ugyanezen tc. 7. és 8. §§-aiba ütköző *hitelezési ügylet biztosításának tiltott módja* szintén nagyon könnyen tartozhat a büntetőjog és a magánjog határesetei közé, amikor is a sértettnek érdeke vagyoni előnyt a gyanúsítottak pedig ennek fenn nem forogását bizonyítani.

Végül még megemlítem a Btk. 418. és 421. §-aiba ütköző *ingó és ingatlan vagyonrongálás* eseteit, amelyeknél a szándékosságon múlik a cselekmény büntethetősége. Ha ez nem forog fenn vagy nem bizonyítható, a kárigény egyszerű magánjogi igénygé válik.

Mindebből azt látbatjuk, hogy a büntetőjog és a magánjog hatá eseteinél sokszor merülhet fel kétség azoknak hovatartozásága iránt s ilyenkor a csendőrré nehéz és felelősségteljes feladat hárul. A lelkiismeretes körültekintés, józan megítélés és alapos munka mindmennyi kelléke annak, hogy az ilyen nehéz ügyekben jó munkát végezhessünk. A közmondás azt mondja: a jó pap holtig tisztában lennie a szolgálatát jól végezni akaró csendőrnek, bizony rá is mondhatjuk, hogy a jó csendőrnek is holtig kell tanulnia.

Az öltusa-mérkőzések párbaftórversenye, amelyet *Petneházy* főhadnagy nyert. (Schäffer felvétele.)

A csendőrségi lovak életéről.

Írta: * * *

Lapunk 1928. évfolyamában „A világszáró csendőr” cím alatt közölt cikkben kimutattuk, hogy a gyalogszendőr 12 évi szolgálat alatt (azaz, amialatt tiszthelyettes lehetett) körülbelül 28—30.000 kilométernyi utat tesz meg. Ebből kiszámítható, hogy mire nyugállományba kerül, hozzávetőleg legalább megennyit gyalogolt, ha úgy hozta a sors, hogy gyalogszendőr lett. Ha pedig lovas?... Az érdeklődő olvasó tegyen számítást a cikk adatai és a Szut. előírásai — a 6. mell. — alapján s maga sem fogja elhinni, milyen hatalmas fizikai teljesítményt végez a lovascsendőr, azaz a ló és a vele portyázó csendőr. Érdekes ezt a számítást megcsinálni s akkor megértjük, miért olyan rövidéletű aránylag a lovaink szolgálatképessége, jóllehet a pótlóvázó bizottságok a legszigorúbb mértékkel mérve vásárolják a számunkra megfelelő lovakat és jóllehet a nyers lovak kiképzése szintén a legnagyobb gondossággal, szakértelemmel történik, és az örsökön is mindent elkövetnek a lovak erőállapotának fenntartására.

Leírom — főbb mozzanatokban — mi minden történik egy csendőrségi szolgálati ló életében attól kezdve, hogy besorozzák, addig, amíg megszólal elcsigázott teste felett a dob...

Nemcsak a lovas bajtársakat, de a gyalogosokat is biztosan érdekli a kérdés, lévén a magyar ember állatszerető, a lovat különösen szerető. Mindig büszke volt a jóraváló ember, ha szép lóva volt. A gyalogostól sem esik messze tehát a kérdés, így azt hiszem, érdekes olvasmány a csendőr hű társának az életleírása.

Lássuk mindenekelőtt, hogyan lesz egy ló a csendőrségi szolgálat részesévé, mikép történik a „felvétel”? Évente 3—5 időszakban, főként az alföldi községekben, azok előzetes értesítése után megjelenik a csendőrség úgynevezett pótlóvázó bizottsága azzal a céllal, hogy a lóállományban keletkezett fogyatékokat új lovak vásárlásával pótolja. A tapasztalat szerint csak bizonyos fajta lovak felelnek meg a szolgálati követelményeknek, így csak az ország bizonyos területei jönnek számításba ilyen vásárlásoknál.

Igen nagy követelményeknek kell a lovaknak megfelelniök, hogy besorozhatók legyenek. E követelmények: a jó csontozat, kellő erőállapot és egyébként tetszetős külső megjelenés. Nem túlélnék vérmérsékletű, hidegvérű befolyástól mentes, jó mozgású, nagy rámajú lovak kellenek a csendőrségi szolgálathoz. Csak 4 évet betöltött csikókat szabad vásárolni és a 7 éven felüliek már nem jöhetnek tekintetbe és lehetőleg heréltek vásárolandók. E feltételek magukban is elég nehezek, de mellettük még a pótlóvázó bizottság is szigorú mértékkel mér, mert választásának nagy kihatásai vannak. Jellemzőül megemlítem az egyik évben végzett lósorozás adatait:

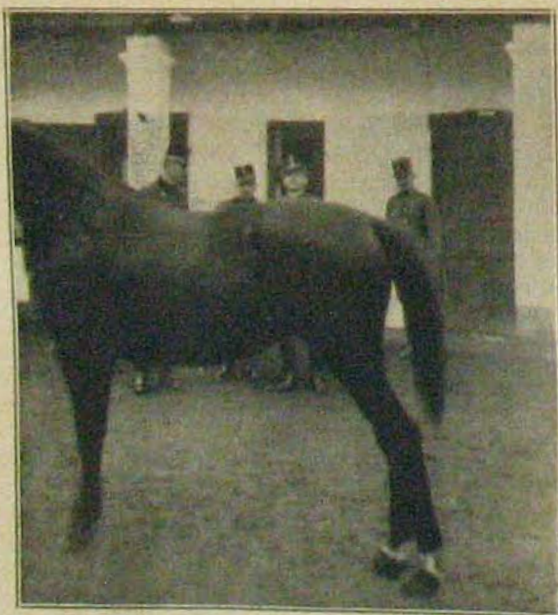
Február hónapban 10 községben előállítottak 495 drb lovat, ezekből 21 darab felelt meg, júniusban 6 helységben 300 lóából csak 11 darab volt alkalmas, szeptemberben 3 községben 306 darab lóából csak 12, novemberben 7 községben 494 darab ló közül csak 15 darab volt alkalmas. Tudjuk, hogy az ország lóállománya általában igen jó és főleg katonai célokra a külföld is nagy számban vásárol, Törökországtól Angliáig mindenütt szeretik a magyar lovakat, kiváló tulajdonságalközt. Ezzel csak a

csendőrségi szempontokat annyira előtérben tartó pótlólovász bizottság munkáját akarom jellemezni. A csendőri portyázó szolgálat — nem is hinné sok ember — olyan követelményeket támaszt a lóval szemben, hogy a bizottság esetleges elnézése azt jelentené, hogy egy ló 4—6 év

alatt tönkremegy, nem bírja a fáradságokat, holott legalább 12—16 évi szolgálat az, melyet a lótól — az anyagi befektetéseket tekintve — elvárunk. Ebből ered a fenti — pótlólovászati — száradatok aránylagosan feltűnő viszonya.

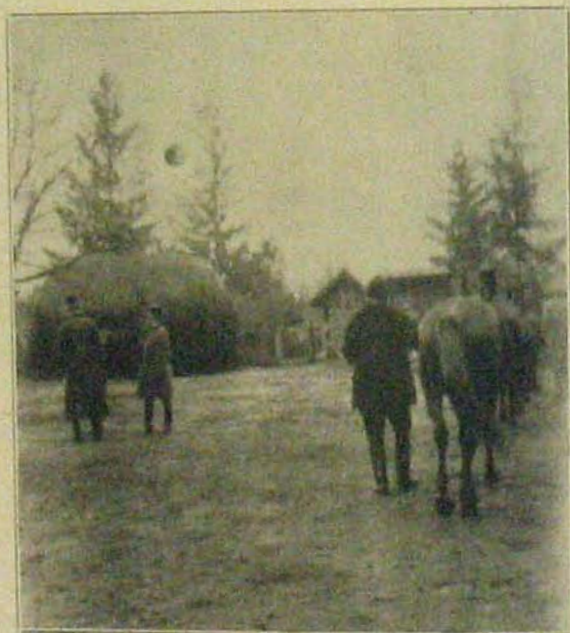
Képzeltjük el a lóscrozást. Rendszerint a laktanya előtt s annak udvarán történik az esemény. A gazdák szorongó érzéssel vezetik a háromtagú bizottság elé, kötőféken a lovakat. A bizottság szeme éles. Nagy gyakorlatú szakemberek a bizottság tagjai: elnöke a lovas-tanosztály parancsnoka, tagjai a csendőrség vezető állatorvosa és a lovas-tanosztályok valamelyikének parancsnoka, vagy oktatótisztje. Amint a ló megjelent, már észrevették a hibát, még ha kicsiny is az s még jóformán el se haladt a „jelölt” a bizottság tagjai előtt, már megvan az ítélet: mehet haza. Vagy: menjen oda jobbra. Esetleg és ritkán: nagyzerü állat. Ez is peraze, — jobbr megy.

Igy ritkán a választék. Először nagyjában. Amikor nincs több „jelölt”, következik a szigorúbb, részletesebb

vizsgálat. Még egyszer elővezetik a kiválasztottakat. Körüljárják újból. A bizottság tagjai nem igen beszélnek. Tekintetük olykor találkozik s ezzel megmondott egymásnak mindent a három tag. Az elnök a lépésben, üggetésben való vizsgálatot rendeli el. Egyenkint, azután együttesen. Fogy a csoport. A gazdák, akik a kapu előtt maradtak, sóvárogva tekintenek az udvarra, akik pedig ott jártatnak, izgatottak, mert szép pénzt kapnak az állatért. Átlagban 500—600 pengőt fizet a kincstár egy lóért. Hatalmas pénz a nagy szegénységben. Mennyi mindent jelent . . . adó, ruha, gyerek és tüzelő, meg zsirozó télire, takarmány a többi jószágna. Annyira jó ár ez, hogy ma már sok gazda igen nagy figyelemmel, áldozattal egyenesen a különféle katonai lóscrozóbizottságok számára nevei a lovait.

A bizottság előtt végül csak pár darab ló marad, melyeknek gazdáival aztán a bizottság elnöke tárgyalni kezd a vételárról. Ki látott már olyan eladót, aki ne szeretne többet kapni? . . . Így keletkezik az atku. Rendszerint nem

tart sokáig, mert a gazdák meggyőződtek rég, hogy a bizottság szakértelem és elfogulatlansága biztosíték az ár és az érték megnyugtatóan egyező színvonalára. Hamarosan és magyarásan megtörténik az adás-vétel. A gazda parolát nyújt. Megveregeti még a ló nyakát, szól hozzá, az meg gazdája szavára hegyezi a fülét s ránéz, hozzászagol. Búcsúznak.

A lovat az őrs lovásza az istállókba vezeti, az állatorvos tíkrős szemvizsgálatot végez rajta, célja megállapítani a rejtett látási hibákat. Ennek eredményét közölve az elnökkel, a gazda megkapja a szűzsokát, aláír és rendszerint nem megy el szó nélkül, elmondja még, hogy az ő lova ilyen meg olyan . . . én hogy jól viseljük kondját a csendőr urak, mert megérdemli!

Bizony, nem kell a figyelmeztetés, mert a gazda ki se ment még a kapun, a ló már átsutakolva áll a „bajlászak” között és vígan eszi a zabot. Finom zab, válogatott. Jól sik. Ilyet kap ezentúl mindig és ilyen meg ennyi, biztos, hogy otthon se volt mindig. És ha eddig Villám lett volna a neve a megvett állatnak, e perctől kezdve már más nevet kap, a régit el kell felejtenie. Minden évben más betűvel kezdődő neveket kapnak a „besorozott” lovak az abc sorrendjében. (1935-ben M-betűsök.)

A lovakat másnap már elszállítják a lovas tanosztályhoz, Kiskunhalasra. Itt minden pótlólovat azonnal elkülönítenek megfigyelés végett, hogy fertőző betegségek behurcolását megakadályozzák. Az ottani 2 osztály foglalkozik a nyers lovak idomításával. Nem mindegy, hogy ez meddig tart és hogy mily gondossággal, valamint szakértelemmel történik, mert az idomítás főcélja a nyers ló egyensúlyának a javítása, hogy szép, tiszta és lendületes járása legyen, valamint az izmokat és inakat olyan összhangba és erőállapotba hozni, hogy a ló a későbbi őrsszolgálat alatt ezt az állapotot minél hosszabb ideig gyümölcsösztethesse. Amint a lovasárlásnál, itt is az esetleges elnézés ismét csak azt eredményezné, hogy a ló időelőtti koldól, értéktelen leasz és lábba vagy tüdője felmondja a szolgálatot, már pedig ezt a kettőt veszi igénybe a szolgálat legtöbbször és legjobban.

I. sz. táblázat.

Kiselejtítés útján fogyatékbba jutott: (Kor szerint)

Hány éves korban?	1932 VI. — 1933 VI. hónap	1933 VI. — 1934 VI. hónap	1934 VI. — 1935 VI. hónap	Összesen
	terjedő időben			
7	3	1	2	6
8	—	—	3	3
9	2	2	1	5
10	1	2	1	4
11	1	3	—	4
12	2	1	1	4
13	1	1	5	7
14	5	5	5	15
15	4	4	5	13
16	3	2	7	12
17	2	7	11	20
18	2	—	7	9
19	2	2	8	12
20	3	1	3	7
21	—	2	—	2
22	—	1	4	5
23	1	1	—	2
24	2	1	—	3
25	1	1	—	2
26	—	—	—	—
27	1	2	1	4
28	1	1	—	2
29	1	1	—	2
30	1	—	—	1
Összesen	39	41	66	146

II. sz. táblázat.

Kiselejtítés útján fogyatékbba jutott: (Betegségek szerint)

	1933 VI. — 1934 VI. hó	1934 VI. — 1935 VI. hó	1935 VI. — 1936 VI. hó	Összesen
	terjedő időben			
Idült lószájton tüdőgyulladást (kehesség)	8	8	17	33
Idült gyomor és bélhurut	2	2	2	6
Előregodás (tojás vakág és rokkantság)	8	7	11	26
A lábak különböző bajai	16	15	28	59
Egyéb okok	6	8	8	22
Összesen	40	39	66	146

A szolgálatképeség és a fogyatékbajutás adatairól bemutatok itt két táblázatot. Az I.-ből az életkor szerinti fogyatékokat láthatjuk az utolsó három évről, a II.-ből ugyanazon időről a fogyatékbajutás okait, a betegségek tünnök ki. Figyelemes olvasónak igen sokat mond a két táblázat. Csak például veszem:

hogy 14—18 éves lovak közül van a legtöbb fogyatékos (számitva ki csak hamarosan, hogy szolgálatba alult hány kilométert tett egy 14—18 éves ló?), továbbá, hogy a fogyatékbajutás leggyakoribb oka a lábak elhasználtsága, rokkantsága, aztán a tüdő teljesítőképességének az esése. Ha előveszünk az e cikk elején jelzett teljesítményszűnvetést, látjuk, hogy hány ezer kilométeren át volt igénybevéve a láb és a tüdő, akkor hát nem lehet esedéklőni a fogyatékos okait...

Ezért kell a pótlólovazó bizottságnak és a pótló-idomító osztálynak annyira lelkes, pontos, ügyeslővén „egyénül” munkát végeznie, Foglalkozni minden egyes állattal annak természet, adottságai, hajlamai szerint. Igazán éles azom, teljes odaadás, őrlási szakértelem kell ahhoz, hogy a mezeje vélt tekintve, az osztály jó munkát végezzen.

A 2. osztálynál a kiképzési idő több-kevesebb. Vannak lovak, melyek 6 hónap után már idomítottak, mások pedig csak 10—12 hónap munka után válnak azzá. Elmondhatjuk, hogy amit az ujonge katonáknál, az idomítás alá került eslkónál is nagy szerepet játszik a rátermettség, az értelem és a — jóakarati. (Furesz: de ez nagyon a lóban is!) Azonkívül a ló szabadság szerető is tekintethe jön. Mert sok közülök — hár anyja mellé költve már futott a kora előtt — a nyergel nem szívesen érzi és viseli a hátán. Itt mutatkozik meg a feat említett „egyénül” kiképzés, mert, ha nem így volna, a ló nem a természetének megfelelő bánásmódban részesül, esőkönnyűs, rosszindulatú, ijedős lesz, azzá alakul. Okos állat-szeretői vezet az osztályt a munkában, melynek az eredményo meg is van.

Bizony, a bevonult ujonge mindenre előről kell tanítani. Járnai, állni újból. Futni se lehet akárhogy és akármikor. Mindennap kivonulás van, lustálkodni nem lehet, igaz, a mindennapi jó közöt is megvun idejében. Rendszeresség van mindenben. A ló okos állat, hamar megfigyel, észrevesz mindent. Erzi, hogy rátermett ember kezébe jutott és engedelmeseedik. Ha nem, a bíztatás sem köslik. Perze, van olyan, amelyeknek a nyereg szokatlan, ugrál tehát, szinte megvadu és a földhöz is veri magát, szabadsulni akarván a teherből, avagy a szokatlanságtól. Nos, két-három „Jelenet” után már nyugodtabbá válik. Nyerego természetesen az idomító nem ül fel, míg meg nem szokik, hanem az ember helyett bizonyos teher: terhelt zsák kerül a lóra. Van ló, amelyeknek ilyen eszköz nem szükséges. Azért ismétlem, hogy „egyénül” kiképzést vezet az osztályparancsnok.

Mikor után jelentése szerint az idomítottság elérte a kellő fokot, bizottság vizsgálja meg a lovakat a tekintetben a csak így kerülhetnek ki az őrszolgálatba. Ekkor a lovak tehát 5—5¹/₂—6 évesek. Az őrszolgálat rendszert azok a csendőrök jönnek értük, akiknek még nincs vagy már nincs lovak, mert igen fontos, hogy a ló „tenthézillő” legyen. Ezt bővebben magyarázom, úgy vélem, nem kell.

Ezután kezdődik valójában az őrszolgálat, melynek mibenlétéről perze fogalma nincs a bevonulónak egy-ideig. Ezt és így, azért jegyzem meg, mert igen rövid idő után a ló már teljesen tisztában van a külszolgálat rájutó követelményével, nehézségével és örömeivel. Rövid idő után tudja, hogy ha a kapun kijövet a terony felé indulnak, akkor abba az őrszolgálatba mennek, ahol kijut egy kis

zab is a pihenőn, ahol friss szalmában áll, vagy fekszik a nagypihenő alatt. Jobb kedvvel indul tehát. Viszont, ha nem arra indulnak, akkor csupán csak megy, mert muszáj, de kedve? ... hiszen szügyverő arra a sár és a kút vize is salétromos. Az is ismert dolog, hogy sok csendőrlő leportyázná az őrzőjáratot, irányítás nélkül is, ha úgy adódnék...

Es ma még nincs, ami ezeket a hűségesebb állatokat pótolhatná a nagy, sokszor hónapokon át vizes-sáros, széles láthatáru alföldi őrskörletekben, a tanyavilágban, ahol ősztől áprilisiig kevés a mozgás, mert a gyalogos elvész a sárban, hóban, szekeres ember kiméli a vonó jószágot, motoros fajta járóművek meg egészen tehetetlenek, mert kevés még az út, ami köves. A megelőző szolgálat ellátására ilyen vidékeken egyedül a lovas csendőr felelhet meg. Vegyük elő a térképet és a csendőrségi zsebkönyv adatait s e kettő összevetéséből láthatjuk, hogy aránylag is nagy terület az, melyen lovas

Szobeni Sándor tthts. (Fegyvernek) „Rajkó”-t 13 és fél éve lovagolja. A ló harcteret is járt, most 27—28 éves s még bírja a szolgálatot.

Lépfene elleni cítés.

csendőri szolgálat van. A lovak tehát megteszik a magukét, viszont számadatok nélkül is nyilvánvaló, hogy őrjátsi összeget emésztenek fel a lovas őrsök, de ha a területi- és létszámviszonyokat egybevetjük, rájövünk, hogy még mindig olcsóbb így ellátni a szolgálatot, mintha ezek helyett is gyalog őrsök működneek, mert általában minden lovas őrs területén 2—3 gyalog őrsöt kellene a nehéz terep miatt felállítani, hogy a megelőző stb. szolgálatot kellő eredményességgel ellátni képesek legyenek.

Amint a pótllovak vásárlásánál a bizottságnak, a kiképzésnél az alosztálynak, úgy a lovak őrsbeli élete alatt a lovasának és lovasa minden előjárójának is szigorú kötelességérzettel kell a lóval törődni, mert minden gondatlanság, könnyelműség, mulasztás a ló szolgálatképességének a tartamát jelentékenyen érinti. A jó lovascsendőr erről nem is feledkezik meg soha. Volt alkalmunk egy pályázatra beérkezett munkákból megállapítani, hogy a lovas csendőr egyrészt büszke lovasmivoltára, máárárszt lováról való gondoskodása gondjainak uralkodó, kiemelkedő része. Igaz is... hiszen akár otthon van, akár szolgálatba indul, akár bevonul onnan, mindig a ló az elsősorban való. Ha szolgálatban járnak, ha ott pihenőre térnek, ha étkezésnek van az ideje, mindig első a ló. Csak ez az állandó gondoskodás tart-

hatja a lovat abban az állapotban, amelyet a ráfordított költségek és szolgálati érdekek megkívánnak.

Az istálló különlegesen rendezés és tiszta, a szálás és szemes takarmány válogatott, az ápolás szigorúan ellenőrzött, a betegségek megelőzésére minden lehető megtesznek, feltű gondossággal ügyelnek a fertőzések elkerülésére, állatorvosi szemlélet és ezek során elméleti és gyakorlati kutatások sorozata, valamint az állatorvosok által megtett óvintézkedések veszik körül, előjárók szemléin kerül újabb és újabb elbírálás alá erőállapota szempontjából és így megy ez szakadatlan, mindenben... csak egy nehezen megoldható kérdés hiányzik a teljességhez: az őrskörletek pihenőhelyeinek rendezése, azok biztosítása. Régi kérdés, nehéz kérdés.

A lovas és ló idővel őszinte barátságba kerülnek, egyik a másika nélkül — hiányt érez. Es így van ez jól. Általánosságban megjegyezhetjük itt, hogy a ló, a rajta ülő csendőr nélkül kevesebb értékűnek látszik és a

Patavizsgálat.

Kélemen Antal tthts. (Békés) „Csángó”-t 12 éve lovagolja.

csendőr is más lóháton, persze ez nem a belső értékre, hanem csak a külső megjelenésre vonatkozik.

Nem én állapítom meg, viszont örömmel írom le, hogy mikor külföldi szakemberek voltak a múlt években nálunk tanulmányúton és antón haladva az Alföld egy nagy városa felé, az egyik akácoshól az országútra ugratott két lovas csendőr, a bizottság négy tagja szinte vezényszóra kiáltott fel a látvány nagyszerűségétől. Kérdés kérdést követett és alig lehetett eleget szerénykedni az urak előtt, akik egyformán gyönyörködtek a járőrben, megnézték apróra mindent és az egyik, rámutatva a napégette járőrre, felkiáltott:

Fülöp István tthts. (Besevnyazög) „Szirén”-t 11 és 16 éve lovagolja.

— Hej, ha nekünk ilyen katonáink volnának!

Mondom, a lovas és ló lassan őszinte barátságba kerülnek és ennek bizonyítéka az a sok lovaglási jutalomdíj, amit egyes csendőröknek kifizetett a belügyi kincstár, mert lovaikat hosszú időn át annyi szeretettel, gondossággal lovagolták, hogy az felülmúlta az átlag kötelességteljesítést. Csak a múlt évben közölte a „Csendőrségi Lapok” az egyik tiszthelyettes és lova fényképét, amelyből megtudtuk, hogy húsz évvel hosszabb ideig szolgáltak egymással. És itt is közülünk néhány ehhez hasonlót. Dícsérete ez a magyar ember ló-szerető természetének és a lovas csendőrszellemeinek.

Ártán eljön az idő... a lábak, a tüdő megérzi a sok portyázást, a szügyig mély sarat, a metsző szelet a síkon és a szembeverő havasesőt... Hamarabb fárad hűsöges társunk, a szemé is remlik, sűrűbb a botlás, éjszaka bizonytalanabb, itt-ott köhög is, vagy kíméli a lábát... Hiába, egyszer vége a fiatalságnak...

Les József tórm. (Gyoma) „Butua”-t 9 éve lovagolja.

A nyilvántartásból úgy értesülök, hogy legtovább bírta a szegedi kerület „Angyal” nevű lova, mert 30 éves volt, mikor elárverezték, mint csendőrségi szolgálatra alkalmatlant és 25 évig ette a belügyi kincstár zabját.

III. sz. táblázat.

Kiselejtezés útján fogyatékbba jutott és vásároltatott az utolsó tíz év alatt:

Kerület	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	Össz.	Megjegyzés	
Budapest	10	4	9	8	8	1	9	8	6	11	68		
Pécs											8	16	Lovas őrségek 1932-ben kapott.
Szeged	24	40	150	22	21	27	10	10	22	28	234	Legtöbb!	
Debrecen	15	12	19	9	7	5	14	5	8	7	99		
Miskolc	4	5	3	4	8	9	3	6	3	9	59		
Összesen	53	61	61	43	43	42	30	29	47	63	470		
Ezzel aramban vásároltak	41	49	62	109	101	79	19	56	138	59	612		

A III. táblázatban bemutatom, hogy az utolsó tíz évben milyen mértékben kellett lovaikat elárverezni és összehasonlításként ugyanott feltüntettem azt is, hogy mennyit

kellett vásárolni ugyanazon idő alatt. Látható, hogy alig pótoltuk a hiányt. Most nézzünk vissza a II. táblázatra ismét, mert ott a kiselejtítés okait találjuk. Megismélem, hogy az okok főleg: a láb és a tüdő elgyengülése, elhasználtsága. (Azt is megemlítem, hogy az elhullás a legritkább.)

Gondoljuk el, hogy az átlag vásárlási árak: 400—500 pengő és nézzük meg most ehhez a III./a. táblázatot.

III/a. sz. táblázat.

A lovak elárverezéséből befolyt összeg:

1932 VI.— 1933 VI.	1933 VI.— 1934 VI.	1934 VI.— 1935 VI.	Összesen
hőig tejedő idő alatt			
2016 pengő Legtöbb ár: 15 P Legkevesebb ár: 140 P	3101 pengő 32 P 180 P	4243 pengő 20 P 150 P	9360 P

ahol az árverésnél befolyt összegeket tüntetem fel, vegyük ehhez, hogy mibe kerül a ló eltartása s ezekután alkossunk képet arról: megéri-e a gondoskodás, a szeretet, pénz azt a nagy segítséget, amit e derék állatok a szolgálat minél eredményesebb elláthatása terén nekünk adnak? Megéri...

Az utolsó felvonás hasonlít az elsőhöz. Fényképen is bemutatnám, de minek? Ez már szomorú. Rendszerint a laktanya udvarán, gyakran pedig a piacon történik a búcsúzás az okos állattól. A lényeges különbség az, hogy most nem fiatal, jó mozgású ló áll előttiünk és nem gazdák lesik szorongva az esemény lefolyását. A bizottság sem olyan, mint akkor, mikor annak idején benyargalt a csikó az udvar bomokjára... A lovasz talán ugyanaz, de csak talán, mert ember ritkán szolgál annyi hűséggel... A lovas áll csak mellette, bizony, gyakran kissé szorongó szívvel, ami természetes, mert válás történik itt most és az nem hoz örömet. Az érdeklődők előtt kihirdetik, hogy a lovat, melynek neve ez és ez, és amely ennyi és ennyi éves, a legtöbbet igénynek adja a kincstár, de nem vállal semmi szavatosságot a ló esetleges hibájáért. Kikialtási ár 20 pengő, ki ad többet érte?

Huszonegy pengő először... mondja a kisbíró, huszonegy pengő másodszer... senki többet? Így megy ez, ha talán az ár több is, de így megy, amíg a dobon egyszerre tompán megperdül a verő, nincs tovább...

Ép úgy, mint tíz vagy húsz év előtt, alái ások következnek, pénzt számolnak, de nem úgy, mint annak idején, nem százásokat... aztán az új tulajdonos a kötőfékhez nyúl és az öreg ló, a hűséges társ elindul kifelé a kapun. Nincs többé tiszta istálló, hűséges takarmány, a II-es őrzőben sem tűnik fel többet fonott sörényével, fényes szőrével, más lónak jut a köszöntés, a fiatalabbnak, az erősebbnek, mert ez a dolgok rendje ugyan, de az emlékezés az övé marad, a hűséges öregé...

A m. kir. csendőrség első világháborús halottja Horváth Imre II. lovascsendőr volt, aki a székesfehérvári (VI.) kerület soproni szárnyához tartozott és a 3. hadsereg-haditáppatancsnokságnál volt mint tábori csendőr beosztva. 1914 augusztus 28-án Lembergől északra hásvést kapott és még aznap éjjel Lembergben meghalt a házáért.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

A kémkedés mesterei.

Az osztrák-magyar vezérkar kémvédelmi osztályának vezetője, a neves Max Ronge tábornok, igen érdekes, „Meister der Spionage” (Johannes Günther, Wien) című művében ismerteti a szerbek és románok kémiszolgálatát a világháború előtt és alatt.

Az Obrenovics-dinasztia legyilkoltatása, illetve kirtása után (1903-ban) a nagyszerb eszme mindjobban térhódíva, a monarchia délszláv lakosságát iparkodott felláztatni.

Legfőbb propaganda és kémszervezetük központja a „Slovenski Jug” (A szláv Dél) nevű klubjuk volt, majd midőn ezt feloszlatták, tevékenységét a hirhadt „Na odna Odrana” (Nemzetvédelem) vette át. Utóbbi kémtevékenysége az annexió óta mindjobban kifejlődött. A „Na odna Odrana” című 1908 óta Jankovics Boldizsár tényleges tábornok, titkára a hirhadt Pribicevics Milán őrnagy volt.

A monarchia vezérkara a szerb kémkedés szervezetének nagy figyelmet szentelt, polgári batóságaink jórésze azonban nem tette meg kötelességét, részint felületességből — nem é dekelte őket „ez a munkatöbblet” —, főként pedig, mert a hivatalnokok, sőt még a vezetők egy része is Boszniában, a Szerémségben, Dél-Magyarországon maga is szerb volt, az ellenséghez szított. Példátlan eset a világtörténelemben, hogy egy állam ellenségeit ülteti be a vezető közigazgatási állásokba és még jól is fizeti. Persze ennek jórészt különös kvalifikációs tényezőinek voltak okai, de a megyei autonómia is, mert a nemzetiségi vidékeken bizony sok megfertőzött elem jutott a szolgabírói, polgármesteri állásokba, sőt még a rendőrségnél is alkalmazták őket, mert akkoriban a rendőrség nem volt állami. Így az államhatalom egyedüli, mindenütt és mindenben megbízható közegeinek csak a csendőrséget lehetett tekinteni.

A szerbek első betörésénél Zimonyban, 1914 őszén (igaz, nem sokáig tartott a dicsőség), például a városi szenátor, dr. Kotur Gyur, ünnepélyesen fogadta a szerbeket, Gjukics szerb őrnagynak adva át a városat. Midőn a szerbek rövidesen kénytelenek voltak Zimonyt kitríteni, ő is velük takarodott ki. Balajnica jegyzője is szerb kém volt, csapataink mozdulatait árulta el. Sok más szerbvérsű előkelő polgár is egész nyíltan cimborált az ellenséggel, igaz, közülük néhányat a rögtönítélő bíróság kivégeztetett, mert még csapataink visszatérése után is volt arcuk a belyükön maradni.

Midőn Szerbiát elfoglaltuk, különösen Lozsnicán találtunk sok értékes anyagot. Érdekes ezekkel foglalkozni, hogy tanuljunk a jövőre vonatkozólag is! Ott székelt a hirhadt Todorovics Kosta őrnagy, mint hírszerző

A cigány álma.

(Szabó Károly [falgy] rajta.)

tiszt, akinek trónörökösünk meggyilkolásában nagy része volt. Az ő teljes irattára kezeink közé került. Todorovics Vlasenicánál 1914 őszén öngyilkos lett, mikor azt hitte, hogy kezeink közé kerül.

Sabácnál is sikerült a hírszerzők és a „Narodna Odbrana” irattárát lefoglalni. Kétségtelen bizonyítékok kerültek kezeink közé (például Jakovljević tanító levélváltása Petár királlyal), hogy a legmagasabb szerb körök is érdeklődtek az ügyrevezett nagy-szerb aknamunka iránt.

A lefoglalt iratok nyomán egész sor hűtlenségi és hazaárulási per keletkezett. Boldogult öreg királyunk, I. Ferenc József, aki az ilyen kiesinyes, piszkos dolgokat megvetette, sokszor kegyelmet is adott a bűnösöknek. Mindenesetre a szerb hatóságok elég könnyelműek voltak, ha már ilyen éppenséggel nem „fair” dolgokban vettek részt, legalább megsemmisíthették volna a bűnösöket bizonyító iratokat.

Igen érdekes adatokat tudtunk meg a Banjalukai monstre-hazaárulási és kémkedési per tárgyalásánál (1915 november 3—1916 április 22.), ahol főhósként ismét és ismét Todorovics őrnaggyal találkozhattunk. Ennek a pernek folyamányaként 95 embert ítéltek el többnyire életfogytiglani fegyházra.

Rongé művének egyik igen ügyes melléklete bemutatja a szerb kémhálózat megszervezését. A központok Sarajevo, Tuzla és Zvornikban voltak, de a koviljacai fiúrdőtelepnek is fontos szerep jutott.

Érdekes volt, hogy a pör tárgyalásánál a vádlottak egy része azt hozta föl védelmére, hogy ők Todorovicsot

sohasem látták, ő nyilvántartotta, anélkül, hogy ismerte volna őket. A mi szakközgeinknek kellett, hogy úgy mondjam, Todorovics eljárásának helyességét és szakzszerűségét védelembe venni, mert a jó hírszerző a legritkább esetben érintkezik közvetlenül exponált kémeivel. Az ő közvetítői a „Prosvjeta” kultúregylet tagjaiból, a pópákból, tanítókból, jegyzőkből kerültek ki.

Nagy szerepe volt még a kémkedésben a „Crna ruka” (fekete kéz) nevű titkos egyesületnek, sőt ez annyira össze volt bogozva a „Narodna Odbrana” működésével, hogy sokszor nehéz a kettő ténykedését szétválasztani.

Jellegzetes a boszniai viszonyokra, hogy 1915 szeptember és október havában Bihars-ban lefolytatott hazaárulási per vádlottjaiként esupa (42) középiskolai tanuló vonult fel, kikből 27-et el is ítéltek. Ez mind a „Narodna Odbrana” féktelen izgatásának volt a műve, de azt is mutatja, hova vezet a félig civilizált egyének tömeges középiskolai továbbképzése.

Még értékesebb adatok jutottak kezeink közé Belgrád második elfoglalása alkalmával, 1915 őszén. Így például a monarchia engesztelhetetlen ellenségének, Pasicnak, irattárát is sikerült nagyrészt megszerezni. Olyan feljegyzéseket is találtunk, melyek szerint meg kellene próbálni a magyarokhoz az utat megtalálni, a monarchiától való eltántorítás céljából. Panaszkodnak, hogy Angliával az érintkezés meglehetősen hűvös (az 1903-i királygyilkosság óta az angolok nem rejtették véka alá nézetüket a hivatalos Szerbiával szemben), nem tudják, mitévők legyenek.

Hivacianu is nagy szerepet játszott az 1909-i zágrábi

hazaárulási perben, persze tagadott körömszakadtáig, fel is mentették, bár Masaryk tanár úr igen exponálta magát érte. Erdemeire hivatkozva, 1912-ben pénzt kért Petár szerb királytól.

Pasics álnokságára jellemző, hogy 1908 augusztus 1-én a bécsi, pétervári, londoni, római és a budapesti követségekhez körlevelet ír, mely szerint Szerbiában „beszámíthatatlannak nyilvánítanak” az olyan politikust, aki Boszniát, vagy Magyarország szerbi kta területeit forradalmosítani akarná... A budapesti szerb konzulnak is más volt a missziója, mint a kereskedelmi és zeköttetések előmozdítása és nyilvántartása. Erre vonatkozólag Ronge műve szintén igen értékes megállapításokat eszközöl.

Érdekesek egyes vámhivatalok vezetőinek jelentései, akik szintén a hírszerzés közegeiként működtek. Azt állítják, hogy nem szabad csak a szerb lakosság hazafiságában megbízni, hanem fizetni is kell, ha pontos, lelkiismeretes és megbízható jelentéseket akarnak... igen nagy a pénzt kérő levelek száma.

Érdekes Lesjanin ezredes bécsi szerb katonai attache jelentése is, aki azon izgult 1911 november 17-én, hogy Sarajevóban a katonaság számára egy napon 12 ökröt vágtak le, holott a rendes fogyasztás csak 6! Szóval még az ökröket is kémek tartották számon.

Jovanovic szerb követ Pasicshoz intézett levelében azt tanácsolja, hogy a szerb hatóságok legyenek elővigyázatosabbak, mert Brcskán találtak egy láda kézigránátot, mely a kragujeváci arzenál papirjaiba volt csomagolva, — úgyis sanda szemmel néznek népünkre...

Rlofács, a hírbéd cseh képviselő, is igen érdekes levelezést folytatott a szerb kémszervezet megbízottaival. Ép oly jó „levelező” volt Hovoska cseh képviselő is, aki még szerb érdemrendet is kapott.

Nagy szerepe volt a neves bandavezérnek: Pecsanac Kosta-nak. A többi között eg elfogott levelében arról panaszkodott, hogy a meghódított Szerbia lakossága idővel nagyobb hibe lesz a monarchiának, mint annak saját fiai...

Nagyon figyelemreméltó volt mindig (most is) a szerb kémelhárító szolgálat. Minden lakosa az országnak — beleértve a nőket, s főleg gyermekeket — élesen megfigyel minden idegent, akiket persze könnyen felismernek, hiszen nagyobb városuk, Belgrádot kivéve, nincs! Röprendüléssel, kiáltványokkal az egész népet állandóan figyelmeztetik a kémkedés megállítására, oktatva és tanítva őket.

Minden izgatás dacára, a háborúban bosnyák ezredeknek legénységének túlnyomó része kiválóan vált be... Szemtanúk állítása szerint Odesszában 2000 bosnyákok vittek ki a tengerre és ott süllyesztették el őket, mivel nem akartak a jugoszláv druzsinákba belépni. Az ilyen elpártolt emberekből alakított szerb, illetve már jugoszláv hadseregük, tudvalevőleg, 1917-ben a Dobrudzsában csúfosan összeomlott, megsemmisült.

A szerb vezérkari tisztok mindig igen jól vezették a hírszerző- és kém szolgálatot. Persze sokszor politizáltak is amellet úgy, hogy egyik-másik vezetőt 20 évi várfogságra ítéltek, például: Milán Gr. Milovanovics vezérkari ezredest, vagy a hírbéd Dragutin Dimitrijevics vezérkari ezredest („A pis'nak hívták), akit hűtlenség miatt Salónikiben agyonlőtték. Ő volt a „fekete kéz” megteremtője, az 1903-i királygyilkosság egyik vezetője és szereplője és a sarajevói merényletet is ő készítette elő, de azért összeesküvő maradt minden körülmények között, bár mellékérfjai, saját kis kilengései mindig voltak. Sándor király ellen is összeesküvést készített elő (1903-ról meg-

volt az előaktája), ezért 1917-ben agyonlőtték Salónikiben.

A „Narodna Odbrana” azonban ma is él és virágzik. Jelenlegi alelnöke, a fentebb említett hírbéd Milo Pavlovics, Banjalukában 1933-ban ezt mondta: „Egy nép, mely Jukicsokat, Princip-eket szül, egy nagy hírodalmat robbantott szét, annak joga van a szabad életre és egy nagy jövőndő kapui tárvák előtte...”

A „Narodna Odbrana” eszközei talán némileg megváltoztak, de céljai ugyanazok maradtak, mert hivatalos lapjában azt közölte nemrég, hogy az egyesült Jugoszláviát nem lehet szétrobbantani, azt csak kibővíteni lehet minden irányban jelenlegi határain túl...

Ronge nagy feltűnést keltett művéből ezek csak kiragadott szemelvények csendőreink számára, de hasznos útmutatásul szolgálhatnak, hogyan dolgozzák és dolgoznak a szerbek.

Kemény katonák, hazájukat fanatikusan szeretik, nem szónokolnak, hanem cselekszenek és a módszerekre egyáltalában nem kényesek. Érdemes figyelemmel kísérni őket és tanulni tőlük, mert mi meg inkább beszédesek, közlékenyek vagyunk, ami a kémek számára bőséges aratót jelent.

S—y.

Virtus.

Írta: ZUDOR JÁNOS tiszthelyettes
(Endrőd).

Majdnem ráfizettem, mert nem tartottam be az előírásokat és bár előnyt, eredményt hozott magával az eljárásom, éppen úgy kellemellen következményekkel is járhatott volna. Egy mentségem volt, azaz ez is csak enyhítő körülmény: fiat l voltam és nem bírtam elviselni, hogy a csendőr eszén túljárjon valaki. Ma már tudom és vallom, hogy nem kell túrelmetlenkedni, mert többet ér az okos számítás és tervszerű munka, mint a fiatalos, vakon-tekimenés. A háború derekán, 1917-ben történt. Az örsökön mind kevesebb lett a hivatásos csendőr és szaporodtak a népfőlkélok. Valamennyi derék katona, magyar testvér, de nem — csendőr. A bűnözők könnyen és gyorsan felismerték a helyzetet, borsot törve az örs orra alá. Ilyen bűnöző volt az örsöm körletében, az északkeleti Kárpátokban, Kis György, Makacs, elszánt, vakmerő ember, veszett hirt volt. Asszonybolond agglegény, túl már a negyvenen. Asszony csinált belőle katonaszökevényt, meg bicskázót is.

En is, mint katonaszökevényt kerestem egy ízben. Minden neki kedvezett velem szemben, mert a lakása sűrű aljfas erdőrézben volt s őrizője rajta kívül egy hatalmas kutya. Lestem és lesettem rá s ennek során nem egyszer a fák sűrű lombját is kénytelen voltam felhasználni leshelynek... Egyszer aztán elémkertült, a háza mellett. Kuttyája nekünk támadt s még járőrtársam — a népfőlkelő — azzal volt elfoglalva, én Kisre kiáltottam, aki a fák mögé ugorva igyekezett menekülni előlünk:

— Állj! A törvény nevében!...

— Elevenen nem! — kiáltott vissza.

— Állj, mert lővök!

Ugrált fától-faig, utánaöttem. Nem találtam. Eltűnt a sűrűben, vele a kuttyája is, melyet, mint később megtudtam, a járőrtársam összeszurkált.

Másnap már felkeresett egyik emberem Kis üzenetével, hogy a kölcsönt hamarosan visszakapom, mert

első dolga volt a találkozás után mindjárt jó puskát venni egy orvvadásztól. Különbösen sértetlen maradt, csak bakaköpenye kapott két lyukat. Ő jobban fog célozni...

Könyát — egy orvvadászt — barnadnap a községben találtam. Elmenőben tőle, még hozzászóltam:

— Hallom, Kis Gyurinak csendőrré fáj a foga?

— Igaz — hebegett és ijedt szemmel nézett rám, mikor talán akarátán kívül így elárulta magát a váratlan szóra.

— Hallom, hogy te is segítesz neki, Pali?

— Örmester úrral nekem semmi bajom.

— Golyós puskát adtál neki vagy séréteset?

Kónya nagyon zavart volt. Kapkodta a szemét. Menni akart. De megfogtam a karját. Emlékszem, az ujjaim ropogtak és a markomba recsegett a kopott ujja. Palinak, mert hirtelen mérgező öntött el. Gyalázatos fickók, megalkudtak rám!...

— Felelj! — kiáltottam az arcába magam elé rántva. Vörös lett az arca neki is, dacosan vágott vissza:

— Séréteset, ha tudni akarja...

Annak rendje-módja szerint jelentettem a történeteket az őrsparancsnoknak, aki tudtomra adta, hogy míg be nem vonulnak a katonaszökevényeket kísérő járőrök, addig nem tesz semmit Kis elfogására, mert az erdős, be nem látható területen két csendőrnek céltalan volna utánamenni. Így várunk kellett. Nekem minden gondolatomat a megüzent leszámolás töltötte ki és elmondhatom, hogy egyik-másik éjjel nehezen aludtam el. Nem mintba féltem volna, hanem mert a lehetőségek izgattak. Kinek lesz szerencséje? Ki emelheti elsőnek a puskát? A csendőr hátrányban van, úgy látszik, mert a kalap messziről látszik... No, de régebben is és azóta is hányszor, mégis a csendőr győzött! Úgy van, de én fiatal voltam és virtuos falu a szülőföldem. Bennem is buzogott a vér, amelyből talán több is volt, mint kellett volna és ezenkívül büszke voltam nagyon a csendőr voltomra s ezért nagyon szégyeltem volna, ha Kis Gyuri csúffá tesz.

Csak így tudom megmagyarázni, amit tettem. Szinte gondolkodás nélkül. Mikor Kónyával való találkozásunk utáni héten még mindig fontosabb szolgálati feladatokat kellett a kis létszámú őrsünknek ellátnia és emiatt nem volt biztos, hogy melyik napon tudunk legalább bárom járőrt az erdőbe vezényelni, én elhatároztam, hogy egyedül számolok le Kissel. Kapóra jött, hogy egyik délután őrsparancsnokom helyi ügyelethez vezényelt, öt táviratot adva a kezembe, hogy az azokban megnevezett szabadságos katonákat szólítsam fel, vonuljanak be csapattestükhöz. Én azonban előbb mást tettem.

Minden fontolgatás nélkül egyenesen az erdőnek tartottam, ahol Kisnek a háza állott. Örültem a kedvező alkalomnak, mert keményen elszántam, hogy végzek az ügyvel. Le kell rázni az ilyen adósságot. Fülelem, szemem nyitva tartottam, de különben sem voltam izgatótt. Csak az eset után ébredtem rá, micsoda könnyelműségbe rohantam bele.

Az erdőréssz kerülője, Petter került elé, nem messze Kis házatól. Megtudtam, hogy Kis otthon van. Kutyája hangja messzebről hallatszott, abból tudtam, hogy nyulászni van valahol. Jó jel... A kerülő láttára jutott eszembe, hogy jó volna mégis, ha ott lenne ő is, legalább a bilincselésnél segítene. Az öreg Petter vállalkozott is rá. Jó jel ez is... Megmagyaráztam az első

karikát, meg a másodikat és a lakatot is és hamarosan meg volt a haditervnek ez a része is. Átadtam neki a bilincsláncot, a lakatot és megindultunk lefelé a Kis házához. Csak az eset után jutott eszembe, hogy hihetetlen ostobaságot követtem el, mikor a bilincset átadtam... hiszen ha biztosan tudtam volna, hogy egyedül a csendőrtiszteli a kerülő, akkor jól tettem, de bizony az ellenkezője eszembe se jutott, így aztán majdnem engem bilincseltek meg!

Kis házához vakfal iránt jöttünk. Szerencsém volt ez is. Nem vett észre. A kerítéstelen udvarra nyílt a konyhaajtó, amit egy rúgással kinyitottam. Pillanat mulva a szobaajtót rúgtam be. Kis maszatos asztal mellett ült, levest kanalizott, különben ő se sokat töprengett a helyzeten, hamar felugrott a párolgó leves mellől, de a szuronyom hegye miatt már nem mozdulbott. Állt, mint a cövek. A szeme tüzelt, az arca lángban égett és reszketett. Nem a félelemtől, hanem a fehetetlen indulattól. Láttam, hogy nekem sikerült és neki nem. Rákiáltottam, hogy ne mozduljon, a kerülőre pedig rászóltam, tegye rá a vasat. És most jött a meglepetés. Rövid csend után, amelyben csak hármunk lélegzetvétele hallatszott, azt felelte a kerülő:

— Tegye rá örmester úr, ha akarja!

— Takarodjon ki! — ordítottam rá a kerülőre s utána nyomban Kisre:

— Te is, mars előttem! — Ilyen nagyot még sohse kiáltottam.

Kis meglódult s ezzel elvesztette a csatát. Ezzel elébem került s a sarokba állított puskához már nem juthatott egykönnyen.

Igy léptünk ki Kis lakásából. A kerülő kezéből kaptam a bilincsláncot:

— Majd számolunk még! — vágtam hozzá mérgesen és minél bangosabban, mert láttam, hogy az erős hangnak megvan rájuk a hatása.

Kis hetykén haladt előttem. Szó nem esett köztünk. Én azon törtem a fejemet, hogyan bilincseljem meg, anélkül, hogy a puskát letegyem a kezemből, mert tudtam, hogy akkor hiába volt minden, Kis erősebb, nekemugrik... Ő meg bizonyosan azon rágódott, hol és hogyan ugorjék meg előlem másodsor is. Neki a sűrű erdő előnyt jelentett, nekem nem. Amíg tehát az erdőben haladtunk, nem is próbálkoztam a bilincseléssel, a puskámat lökészen Kiss hátának szegeztem. Majd valamelyik tisztáson, már ki is terveztem, hogyan. Birkózásnál láttam és tanultam.

Ez is elérkezett. Kist lefekvésre kényszerítettem s kezét a hátra kulcsoltattam. Két lábát egymás felett keresztbe tettem és az alul lévő lábat rányomtam térdben hajlítva a felsőre. Birkózásból tudtam, hogy ebből megmozdulni nem lehet. Kis se tudott. Szinte ráfeküdtem a veszedelmes fogolyra, puskámat magam mellé tettem, a bilincseket meg a helyére: Kis csuklójára.

Csak ekkor nyugodtam meg és csak ekkor jutott eszembe, mi mindent cselekedtem is azon az emlékezetes délutánon fent, valahol az északkeleti Kárpátokban. Virtusból tettem, tehát nincs restelnivalóm, de azt megtanultam azóta, hogy a csendőr azért a virtusával is gazdálkodik okosan, szahályosan.

KI TUDJA?

Honnan származik a forint, tallér és krajcár elnevezés?

KATONAI ISMERETEK.

Célok felismerése és értékelése.

Harcban úgy a tűzhatás eredményessége, mint a mozgás ennél kisebb veszteséggel járó irányítása a célfelderítés megbízhatóságától függ. A támadó, ha elmulasztja a célok felkutatását, akkor nem gondoskodhat azok lefogásáról vagy megsemmisítéséről s így mozgásban lévő részei nagy veszteséget szenvednek. Ha pedig a védő nem helyez súlyt a célfelderítésre, akkor a támadót nem tudja megakadályozni a rohamtávolság elérésében s állásainak megtartásáért kétséges kimenetelű közelharcot lesz kénytelen vívni.

A békekiképzés keretében a célok láthatósága tekintetében többé-kevésbé helytelen és a valóságtól messzeálló kép alakul ki. A harcszerű löterek és a gyakorlóterek jól látható, könnyen megfigyelhető és tartósan mutatkozó céljai harcban a leggyakrabban fordulnak elő. Tapasztaltuk a világháborúban, hogy a mozdulatlan célok felkutatása igen nehéz, mert az ellenség tüze ellen mindkét fél elsősorban a rejtőzés, másodsorban a bejárás előnyeinek alapos kihasználásával védekezik. A mozgás többnyire rövid távolságra történik, hatásos tűz alatt álló területen át pedig futásban.

Harcszerűen és ügyesen viseledő ellenség felkutatása a harc területén tehát nem történhetik öltészerűen, hanem meghatározott szabályok szerint, erre a célra kijelölt csapatokkal végezhetjük ezt a szolgálatot, melyet figyelésnek nevezünk.

Figyelés nélkül nincs vezetés. Ezé t a legmagasabb parancsnaktól le a rajparancsnokig a figyelésről mindenki parancs nélkül is gondoskodni tartozik.

Figyelés útján tájékozódunk az ellenség erejéről, helyzetéről és szándékáról. Jól megszervezett és ügyes szemű csapatok által végzett figyelés esetén a harc terület minden talpalatnyi részét ellenőrizzük s a parancsnokot nem érheti meglepetés. A század-, szakasz- és rajparancsnok részére a figyelés különösen a tűzvetés szempontjából játszik fontos szerepet. A parancsnokságuk alá tartozó könnyű és nehéz fegyverek tűzhatása rövid idő alatt és hatásosan csak akkor érvényesülhet, ha a figyelők a célokat pontosan felderítik és gyorsan jelentik. Mozgó célok felderítése mindig könnyű feladat a figyelőknek, mert az emberi szem a mozgás észlelésére igen érzékeny. Mozdulatlan célok felkutatása már sokkal

nehezebb feladat, mert a cél körvonalai a terepben elmosódnak.

Általában a cél felismerését a következő tényezők befolyásolják: a cél színe, a terep, a háttér, a világítás és az évszak.

Mezőn a nyári nap melegében fehérben dolgozó munkásokat már több km távolságról észrevesszük, ugyanazon a távolságon egy járőr szinte láthatatlanul mozog. A terep befolyása szintén közismert: mennél sűrűbben borítja a terepet a növényzet, annál nehezebb a figyelők munkája. Igen megnehezíti a célok felderítését a jól megválasztott háttér; pl.: erdő, bokros terület, domboldal, házsoport stb. Legrosszabb háttér az égbolt és a terep világos pontjai. A világítás befolyását könnyű megfigyelnünk, ha egy messzefekvő tárgy délelőtti és délutáni látatóságát összehasonlítjuk.

A figyelés lényeges követelménye a rendszeresség, mely abban nyilvánul, hogy a terep minden része bizonyos időnkint át legyen kutatva. A figyelő rendszerint egy sávot vagy területet kap, melyet megfigyelés alatt kell tartania. Például figyelési sávjába esik egy faszor, egy szántás, egy bokorcsoport és egy nagyterületű legelő. A sík, nyílt, jól áttekinthető legelő nem sok gondot okoz a figyelőknek, oda időnként vet csak egy pillantást, mert a legkisebb mozgást is azonnal észreveszi. A szűk megfigyelésére már több gondot fordít, de a leggyanúsabb szemében a bokorcsoport és a faszor lesz. A példa szerinti esetben 10 perces figyelés alatt érzésünk szerint a legelőre 20 mp, a szántásra 40 mp, a faszorra 3 perc, a bokorcsoportra 5 perc figyelési összidő esik.

Tapasztalat szeptember int a célok felkutatásánál sokkal nehezebb a felderített cél pontos helyének a megjelölése. Egyszerű az eljárás, ahol a terepnek jellegzetes részei vannak, mint a fenti példánál. Hogyan tudja azonban a figyelő egy tűzállást fogláló golyószóró pontos helyét meghatározni, ha figyelési sávjában négy bokorcsoport, nyolc szántás és öt faszor van: valóságos magyarázatba kell kezdenie, míg percek múltán parancsnoka megérte. Ilyen esetben a könnyen megjelölhető tereprészeket megszámozzuk és a figyelő ezekhez viszonyítva jelenti a felderített cél pontos helyét (ezeket a megszámozott vagy betűzött bokorcsoportokat, faszorokat stb. vonatkozási pontoknak nevezzük). Például: „A 8. sz. vonatkozási ponttól balra két ujjnyira a bokorcsoportban ellenséges golyószóró”.

A puskás-szakasznál harcban a figyelőszolgálatot rendszerint minden rajtól egy fő és a szakaszparancsnoki félraj egy közege végzi. Ezek az előbb említett módon jelentik észleleteiket. A figyelők jelentései alapján — ha a tűzmegnyitás jogát magának tartotta fenn — rendel el a szakaszparancsnok a tüzelést az ellenséges célra.

Egy cél mutatkozása esetén egyszerű az eljárás, mert a szakaszparancsnoknak csak arról kell döntenie, hogy a célt a golyószórós rajjal, esetleg valamely puskás rajjal, vagy pedig a mesterlövészrel vétesse tűz alá.

Több ellenséges cél egyidejű felbukkanása esetén helytelen lenne, ha a rajparancsnok azokat megfontolás nélkül vagy a könnyebb leküzdhetőség sorrendjében venné tűz alá. Ily esetben a rajparancsnoknak a célokat értékelni kell. A fogalom „célértékelés” röviden annyit jelent, hogy a szakaszparancsnok a saját és az ellenséges helyzet gyors mérlegelése alapján eldönti, hogy a felbukkanó célok mely mértékben és mely sorrendben befolyásolják a saját csapat harcát. E tekintetben a célok terjedelme, illetve a célként mutatózó fegyverek neve

1912-ben a gyalogszendőr évi tömegátalányát 110 K-ról (127.60 P) 176 K-ra (204.16 P), a lovascsendőret 120.80 K-ról (140.12 P) 186.80 K-ra (216.68 P) felemelték. Ugyanakkor a gyalogszendőr első tömegbetétfét 160 K-ról (185.60 P) 270 K-ra (313.20 P), a lovascsendőret 190 K-ról (220.40 P) 300 K-ra (348 P) emelték fel.

(könnyű vagy nehéz) nem játszik szerepet. Igen sok esetben előfordul, hogy a kis kiterjedésű cél leküzdése fontosabb, mint a nagyobb terjedelmű cél tűz alá vétele. Egy oldalzó golyószóró megsemmisítése sürgetőbb, mint egy jó célt mutató zárt esztag tűz alá vétele.

A szakaszparancsnok célértékelési tevékenységét egy egyszerű példával világítjuk meg. A szakasz egy magaslaton utóvédállásban azon feladattal, hogy az ellenség előretörését késleltesse és akadályozza meg. A szakasz figyelői a szemben lévő falu irányából három, egyenként rajerejű ellenséges csoport előnyomulását jelentik. Távolság 1000. A jobboldali csoport az úton mozog előre és 300 m után el fog tűnni egy tengeri táblában, a középső és baloldali csoport egy vetésen nyomul elő. A távolság miatt csak a gsz. tüze jöhet számításba, tehát egy fegyverre három cél jut. Ebben a helyzetben a szakaszparancsnok gondolatmenete a következő lesz: Mindhárom cél jól megfigyelhető, a jobboldali cél rövidesen eléri a tengeri táblát s akkor az a szakaszt könnyen megközelítheti, a középső cél kb. 500, a balszélső 700 m megtétele után egy kis terephullám takarásába jut. Miudhárom célt le akarja küzdeni. Legsürgősebb a jobbszélső cél tűz alá vétele, azután a középsőé. A baloldali célra egyelőre nem helyez súlyt, azt, ha majd közelebb jön, puskatűzzel állítja meg.

A szakasz csatárainak és a golyószórós lövészek magasra fejlesztett lökiképzése tehát a harcban eredményt csak akkor hoz, ha a szakaszparancsnok a tüzerőt a célok értékelése alapján mindig a harc legfontosabb pontjaira irányítja,

A budapesti csendőrt altiszti kaszinóból.

CSENDŐR LEKSZIKON.

63. kérdés. A községben dohányjövédéki kihágást követők után nyomoz több pénzügyőr. A gyamasítottak, akinek házában tiltott forgalmú dohány volt elrejtve, erre hönök alá vesznek papirosba csomagolt szalmát a ezzel a pénzügyőrök figyelmét magukra vonva futásnak erednek. Tettük indító oka az, hogy a pénzügyőröket üldözöbe vétellükkel leköszék, azalatt pedig hozzátartozók otthon a dohányneműek biztosabb elrejtése vagy megsemmisítése végett intézkedhessenek. A fogás nem vált be, mert a pénzügyőrök nem valamennyien vettek észre a menekülő csomagosokat, hanem egyikük a házuk szemmelartása végett részamaradt. Mily jogi megítélés alá esik a gyamasítottak cselekménye, amelyet a pénzügyőrség az őrsön fejelentett?

Válasz. A 18.400. P. M. 1928. sz. rendelet 11. §-a szerint tettesként kell büntetni azt, aki anélkül, hogy a jövédéki kihágás elkövetése előtt eziránt megegyezett volna, a jövédéki kihágás elkövetésében bűnös egyetnek abból a célból, hogy a jövédéki kihágásból származó hasznot biztosítsa, vagy hogy az ilyen egyén a büntetés alól meneküljön, szándékosan segítséget nyújt (tehát a bűnpártolót); valamint azt is tettesként kell büntetni, aki abból a célból, hogy magának vagyoni hasznot szerezzen a jövédéki kihágás tárgyául szolgáló ingó dolgot, amelynek ezt a jellegét tudja, vagy a körülményekből tudnia kell, megszerzi, elrejtí, vagy elidegenítésében közreműködik (tehát az orgazdát).

Ezeknek a jogszabályoknak ismeretében eldönthetjük a kérdést.

Ha a gyamasítottak a dohányjövédéki kihágás elkövetői is egyúttal, gondorkodásuk külön jogi értékelés alá nem esik, a dohányjövédéki kihágásban való tetteség mellett. Ha azonban a dohányjövédéki kihágás elkövetője mások a bűnpártolók, a kihágás elkövetőihöz hasonlóan tettesi felelősséggel tartoznak a fentiek szerit. Meg kell jegyezni azonban, hogy bűnpártolás miatt a tettesnek hozzátartozója jövédéki kihágás esetében sem büntethető, kivéve, ha a bűnpártolást azért követte el, hogy magának vagy másnak ebből haszna legyen.

Amint különben látható, a fejelentett esetben jövédéki kihágósként büntetendő cselekményről van szó, tehát a Szut. 490. pontja értelmében fel kell világosítani a pénzügyőröket arról, hogy ennek üldözése elsősorban a pénzügyőrség feladata. A pénzügyőrséget nyomozásában természetesen a csendőrnek támogatnia kell, ha erre szükség van.

64. kérdés. Mit értünk postailgyi kihágás alatt?

Válasz. Levelek és hírlapok (folyóiratok) üzletszerű szállításával csak a m. kir. postának szabad foglalkoznia. (Csomagokat már szállíthat például vasút is, pénzátutalással pedig a bankok is foglalkozhatnak). A postának ezt a jogát kizárólagos jognak nevezik és miután császári rendeleten „pátensen” alapszik, „postaregále”-nak is mondják. Erről tudni kell a következőket:

Helybe szóló levelezésnél senki sem köteles a postát igénybevenni. Ha tehát például egy hivatalnak vagy magáncégnek sok helyi levelezése van és úgy találja, hogy olcsóbban jön ki, ha azokat a saját küldöncével kézbesíteti, mintha postára adja, küldöncöt fogadhat és a kézbesítést vele végeztetheti. Több cég vagy hivatal is összejárat és erre a célra közös küldöncöt fogadhat, sőt ilyen helyi kézbesítések céljára vállalatot is lehet létesíteni. (Ilyenek például a különféle „Messenger boy” vagy egyéb küldöncvállalatok). Nem szabad azonban az ilyen vállalatoknak a levelek gyűjtésére és kézbesítésére intézetet létesíteniük, nem tarthatnak tehát például hivatalos helyiséget, ahol a levelet bárki feladhatja, hanem kézbesítést csak akkor vállalhatnak, ha azzal őket valaki esetenként megbizta.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy nyomravezető csontgomb.

Írta: LIGETI ALAJOS alhadnagy
(Kiskundorozsma).

1931 március 2-án Rigó* Mátyás, Kiskundorozsma-tanyai lakos az üledülői őrősn megjelent, ahol Márkus György tiszthelyettes, őrsparancsnoknak jelentette, hogy tanyájától mintegy 200 lépés távolságban levő rozsvetésen keresztül vezető gyalogút mellett egy 30 év körüli, ismeretlen férfi hulláját találta.

A hulla körül levő homokos talaj össze van taposva, több helyen vértől átítatott nyomok láthatók. Hogy került oda, mi történt vele, nem tudja, de a fején kivehető zúzott sebhelyek arra engednek következtetni, hogy erőszakos halállal mult ki. Az őrsparancsnok nekem, mint szakaszsparancsnoknak, az esetet telefonon azonnal jelentette. E jelentés vétele után közöltem az őrsparancsnokkal, hogy azonnal útbaindulok és meghagytam, hogy a helyszínen változatlan állapotban való megőrzéséről gondoskodják.

Megérkezésem után megtartottuk a helyszíni szemlét, de mivel kétségtelenül bűncselekmény látszott fennforogni és így bírói kiszállás volt várható, a hullát nem érintettük. A helyszínt képező rozsvetést tanyák veszik körül. Legközelebb a feljelentő tanyája fekszik.

A rozsvetést át kitaposott tanyaközi gyalogút vezetett, amelyet kizárólag az egymással érintkező tanyai lakosok használtak.

A terület közepén, a gyalogút nyugati oldalán, kb. 3 négyzetméter területen több embertől eredő lábnyomot találtunk. A homokos talajban beszívárgott véryomok voltak láthatók. A hullát e vérfoltokon arccal a föld felé, balkezét derékszögben hajtva és feje alá illesztve, hason fekve találtuk. Feje búbján véres, kemény tárgytól eredő, zúzott sebek mutatkoztak. Puha fekete kalapja két lépés távolságban, ettől jobbra három lépésre egy három darabra tört és széjjelforgácsolódott, 80 centiméter hosszú és négy centiméter vastag akácfakaró feküdt a földön. A törmelékek alatt egy fekete, pengő nagyságú, csont kabátgombot találtunk. A hullában Seres János tanyai lakos, gazdasági cselédet ismertük fel.

A hulla körüli terület erősen össze volt taposva, jeleül annak, hogy itt küzdelem játszódott le. Emellett tanuskodott a darabokra tört akácfakaró és a leszakadt csontgomb is.

A küzdelem színteréről kiindulva, a nyugati irányban fekvő dűlőútra vezető öt lábnyomot fedeztünk fel. E nyomokat követve, megállapítottuk, hogy a dűlőútról két lábnyom ismét a hullához, majd a hullától észak-

nyugati irányban újhól az említett dűlőútra vezet vissza.

A hulla körül a tettesre utaló egyéb támpontot nem találtunk. Egyedül a csontgomb kecsgetetett némi reménnyel. A lábnyomok hasznavehetetlenek voltak, mert a porhanyós homok alakjukat megváltoztatta, minélfogva azonosításra nem voltak alkalmasak. Számukból és nagyságukból csupán azt állapítottuk meg, hogy azokat öt felnőtt, csizmás egyén idézhette elő, kik feltevésünk szerint a helyszíntől északra fekvő Kós-tanya felől jöhettek.

A bűncselekmény indítóokául bosszút tételeztünk fel, mert az áldozat anyagi viszonyait ügyelembé véve, a rablási szándékot kizártnak tartottuk. Mellékfeltevésként azonban arra is gondoltunk, hogy borközi állapotban is üszacetalálkozhattak és így egyszerű összeszólalkozás végzetes eredményével állunk szemben.

Az esetet a szegedi kir. ügyészségnek bejelentettem. A kir. ügyész közölte, hogy a bizottság csak másnap fog a helyszínre kiszállni, felhívott, hogy a nyomozást vezessem be, egyben úgy rendelkezett, hogy a hullát a hullahúzba szállítsam be. A boncolást ott fogják megéjteni.

Másnap a bizottság a hullát felboncolta és megállapította, hogy az áldozat testszerte, de főképpen a fején kemény tárggyal való több ütés és öt helyen késszúrás érte. Az ütések közül azok eredményezték a halált, melyek a koponyán fedeztettek fel.

A bizottság dolgvégeztével eltávozott a helyszínről és a nyomozás további folytatását a járőrre bízta.

Első teendőnk közé soroltam az áldozat személyi és erkölcsi viszonyainak megállapítását. Ezzel a Márkus tiszthelyettes járőret bízta meg. A járőr megállapította, hogy az elhalt Seres János kiskunmajsai lakosnál, mint gazdasági cseléd volt alkalmazva. Nőtlen, igen jó munkás, de kötekedő természetű ember volt, ki a tanyai fiatalúsággal állandóan perpatvarkodott, verekedett. Számos haragosa volt. „Rossz Seres” néven ismerték a környéken. A tanya fiatalúságának valóságos réme volt. Szokása volt a fiatalúság összejöveteleit botrányos viselkedésével megzavarni. Duhaj, összeférhetetlen egyéniség hírében állott. Szolgálatadója oda nyilatkozott, hogy nevezett — halálát megelőző napon — akácfadoronggal a kezében távozott el a tanyáról azzal, hogy az estéli órákban visszatér, Hová ment, mi történt vele, nem tudja. Azóta nem tért vissza.

Megállapította továbbá az a járőr, hogy a Kós-tanyán a délutáni órákban a tanyavilág fiatalúsága társasjátékot rendezett, bol az elhalt is megjelent, a játékban részt vett, de csakhamar rendellenkedni, káromkodni kezdett, majd egyesekkel személyeskedve, a játék rendjét felhorította. Kós tanyatulajdonos Nándor nevű fiával összeverekedett. Egymást ütlegelték. Seres 17 óra tájban véresen távozott el a tanyáról. Hová ment, azt senki sem tudja, csak annyit állapított meg a járőr, hogy abba az irányba vette útját, ahol másnap halva találták. Seres eltávazása után a legénytársaság is oszladozni kezdett. Három csoportra verődve, hagyták el a tanyát és ki-ki a maga tanyája felé vette útját. Két csoport északnak, míg Kanász József, Tar András, Jég Mihály, Cadó István és ifj. Kós Nándor déli irányba távoztak. Kós meggyfabottal a kezében, közölte atyjával, hogy Stojanovics István tanyájára mennek, ahol leánytársaságra szánítanak.

A Stojanovics-tanya a Kós-tanyától délre, tehát abban az irányban fekszik, amelyben az áldozat hullájára bukkantak.

* A neveket megváltoztattuk. (Szék.)

A járőr jelentésének meghallgatása után arra az álláspontra helyezkedtem, hogy a tetteseket a fiatalság körében kell keresnünk. Az indítókra vonatkozó eredeti feltevéseim mellett kitartottam. Ezt az eddigi adatok alátámasztani látszottak.

A tetteseket elsősorban Kanász József és társai személyében sejtettem, akik Kós Nándor kijelentése szerint a Kós-tanya elhagyása után dél felé, a Stojanovics-tanya irányába vették útjukat.

Mielőtt azonban a legénycsoporttal szemben végleg állást foglaltam volna, szükségesnek tartottam a Stojanovics-tanyával kapcsolatosan felmerült körülmények tisztázását. Egyik járőröm megállapította, hogy a Stojanovics-tanyán a kérdéses napon tényleg fiatalok jöttek össze, de ott csupán leánytársaság volt együtt, legények nem voltak jelen és az elhalt sem fordult ott meg. Ez seget ütött a fejembe. Lehetetlennek tartottam, hogy az ezen tanya irányába távozott legények egyike sem fordult volna ott meg. A legények tagadása mindinkább megerősítette azt a feltevésemet, hogy Kanász és társai az esettel szoros kapcsolatban állanak. Ez természetesen még nem volt elegendő nekik arra, hogy őket kimondott gyanúba vegyem, de arra elegendő volt, hogy őket eljárásunk körébe vonjuk s mint tanukat kikérdezzük. E kikérdezések fogatosításával a Márkus tiszthelyettes járőrért bízom meg azzal, a határozott meghagyással, hogy azokat egyenként keresse fel és kérdezze ki. A kikérdezett egyének egybehangzóan beismerték, hogy a Stojanovics-féle tanya felé haladtak, de tagadták, hogy az elhaltal vagy bárkivel is találkoztak volna. Őda nyilatkoztak, hogy magáról az esetről sem szereztek tudomást. Előadták, hogy útközben betértek Kanász József tanyájára és ott 18 órától éjjel 23 óráig kártyáztak. Ezt az állításukat Kanász anyja és nővérei is megerősítette. A nyomozást tehát a téren holtpontra jutott volna, ha a kikérdezést egy kevésbé tapasztalt járőr eszközölte. Márkus tiszthelyettes azonban nem elégedett meg az egyszerű bemondásokkal, hanem az eddigi adatokat mérlegelve, a kikérdezést a legapróbb részletekre terjesztette ki. Így Kanászt, annak anyját és nővérét külön-külön vette kikérdezés alá. Megkérdezte tőlük, mit játszottak, mikor, hány óraker érkeztek a tanyára, milyen ruhában voltak Kanász társai, mikor távoztak el, milyen kártyával játszottak, a kártyák hátlapja milyen színű volt, újak vagy használtak voltak-e? E kérdésekre mindhárom a legnagyobb zavarba jöttek, látszott rajtuk, hogy nem mondanak igazat. Arra a kérdésre, hogy kié volt a kártya, Kanász azt felelte, hogy Kós Nándor hozta magával, anyja és nővére viszont oda nyilatkoztak, hogy a kártya az övéké, de előmutatni nem tudták, mert — állításuk szerint — nem tudják, hová tették. Eme eltérésekre és kézenfekvő valótlanságokra támaszkodva, a járőr Kanász Józsefet őrizet alá vette és a nyomozás központjába kísérve, az elért eredményt nekem jelentette.

Most már világosnak látszott, hogy a Kanász-csoport és a bűncselekmény között összefüggés van. Ebből kiindulva, valamennyit őrizet alá vétettem és a nyomozás központjába kísértettem, ahol bizalmi egyének jelenlétében a velük szemben táplált gyanúmat előtűk nyíltan is kifejeztem. Gyanúsítottak azonban tagadtak és oda nyilatkoztak, hogy nem érzik magukat bűnösöknek, mert a kérdéses időben, amint a Kanász-tanya irányába értek, bementek a tanyaiba és ott kártyáztak. Az egész esetről mit sem tudnak. A kérdéses meggyafabotra nézve Kós beismerte, hogy azt magával vitte, de előadni nem tudja, mert útközben eldobta. Ami pedig a kártyát illette, Kanással szemben tagadta, hogy azokat ő hozta volna magával. Tudomása szerint a kártya Kanászék tulajdona volt. Valamennyien előadták, hogy a jelzett napon ünneplő ruhájukat viselték.

Ezután két járőrt rendeltem ki. Egyiknek az volt a feladata, hogy a meggyafabot előkerítse, a másik járőrnek pedig az, hogy a gyanúsítottak ruháit vizsgálja át s amennyiben valamely kabátban gombhiányt fedezne fel, hozza azt magával. A bot keresésére indult járőr a keresett bottal csakhamar visszatért és jelentette, hogy Kós útközben visszavonta azon állítását, hogy a botot eldobta volna. A bot lakásán volt, önként átadta. Megmaradt azonban amellett, hogy a bűncselekmény elkövetéséről semmit sem tud.

A másik járőr is bevonult, magával hozta Kanász József ünneplő kabátját, amelyről egy gomb hiányzott. A kabátot Kanásznak megmutattam, aki kijelentette, hogy ez az a kabát, melyet a kérdéses időben viselt. Rámutattam a hiányzó gomb helyére, megkérdezvén Kanászt, hogy azt hol vesztette el? „Nem tudom” volt a válasz. Erre elővettem a helyszínen talált gombot és eléje tartva, megkérdeztem: „Kié ez a gomb?” Kanász a gomb láttára elvörösödött és csak percek múlva, alig hallható hangon adott feleletet: „Az enyém”. Még néhány kérdés és Kanász felhagyva a tagadással, beszélni kezdett. Elmondta, hogy a jelzett napon és időben a Kós-tanyáról azzal a szándékkal távoztak el, hogy a Stojanovics-tanyán rendszerint összejövő leánytársaságot felkeresik. Este 18—19 óra lehetett, amidőn a rozsföldön át vezető gyalogúton haladva, észrevették, hogy egy férfi követi őket, akiben később Seres Jánost ismerték fel. Gyorsított lépésben jött utánuk s midőn mintegy 10 lépésnyire megközelítette őket, rájuk kiáltott: „Állj! Kik vagytok, melyiketek a gény? Ma mindenkit megeszek!” Erre valamennyien megálltak, Seres bevérták, aki — bár indílatosan, de — vele és Tarral kezét fogott, de midőn Kós Nándort megpillantotta, nekirohant és egy szőlőkaróval többször megütötte, majd feléjük is kezdett csapkodni, de ő az ütést megelőzve, a karót elkapta, kirántotta Seres kezéből s azzal Seres háromszor fejbeütötte. Erre többi társai is Seresre vetették magukat. Úgy tudja, hogy Kós a maga botjával ütlegelte, míg Gadó és Jég zsebkésikkel többször hátbaszúrták. Seres összeesett, mire a további ütlegelést abbahagyva, kimentek a dűlőútra. Ott megálltak és azon tanakodtak, hogy mitevők legyenek. Itt elhatározták, hogy ő és Tar visszamennek, meggyőződnék Seres állapotáról s azután ki-ki hazamegy. Indulóban Kós felajánlotta botját, mert — mint mondá — „bot nélkül odamenni nem tanácsos”. A botot magához vette és ketten visszamentek Sereshez, akik ülő helyzetben találtak. Midőn Seres őket meglátta, kezét felemelte és fenyegető mozdulatot tett feléjük. Ezt látva, a magukkal vitt bottal előbb ő, majd Tar több-

A tömegrendszer szerinti ruhagazdálkodás a Napoleon-féle francia hadseregéből származott át a mi csendőrségünkre is. A közvetítő a lombardiai cs. és kir. csendőrezred volt, amely 1816-ban alakult meg újra a régi Napoleontól ezredből. Ennél az ezrednél az első tömegbetét lovasnak 88 forint (214.36 P), gyalogosnak 57 forint (13885 P) volt, mely ösmegyet a csendőrséghez belépőnek kellett a magából a tömegbe befizetnie. Ha ténylegesen szolgáló olyan katona lépett át a csendőrséghez, akinek vagyona nem volt, az első tömegbetétét helyette a kincstár fizette be. A ruházaton kívül a tömegből fedezték a teljes szerelvény és lőszerelvény költségeit is.

szőr fejbeütötte Serest, aki most már újból elterült a földön. Ezután visszamentek társaikhoz, közölvén velük, hogy Serest élve találták, de most már végleg elnémulva bagyták a helyszínen. Megállapodtak abban, hogy — amennyiben a gyanú ellenük irányulna és a csendőrség őket kikérdezés alá venné — egyhangúan oda kell nyilatkozniok, hogy a Kós-tanya elhagyása után betértek az ő (Kanász) tanyájukra, ahol kártáztak.

Védelmükre előadta, hogy nem volt szándékukban Serest megölni, csupán meg akarták verni, mert támadólag lépett fel ellenük.

Eme beismerő vallomás után Kós Nándor felsőtestét megvizsgálva, megállapítottuk, hogy mindkét lapocáján több ütéstől eredő véralfutás van. Holszerzésük iránt feltett kérdésekre Kós előbb kitérő választ adott, de midőn Kanász kabátját és az arról leszakadt gombot megmutattam, megingott és a tett elkövetését beismerte. Rövidebb-hosszabb próbálkozás után a többi gyanúsított is beismerte a cselekmény elkövetését — s annak mikénti végrehajtását ugyanúgy adták elő, mint ahogy azt Kanász elmondta. Bemondásukat ellenőrzendő, valamennyit a tett színhelyére kísértettem, ahol az esetet ki-ki a maga szerepe szerint bemutatta.

A tényállást így minden oldalról sikerült megvilágítani és ezzel a nyomozás befejezést nyert. Gyanúsítottakat a bűnjelekkel együtt a szegedi kir. ügyészségnek átadtuk.

A szegedi kir. törvényszék által megtartott főtárgyaláson a kir. ügyész gyanúsítottak ellen szándékos emberölés miatt emelt vádat. A vádlottak a főtárgyalás során is beismerték tettüket, de megmaradtak amellett, hogy csak a jogtalan támadással szemben védekeztek, nem volt szándékukban Serest megölni. A bíróság azonban valamennyit szándékos emberölés büntetésében mondta ki bűnösnek s ezért Kanász Józsefet és Tar Andrást 10—10 évi, a többieket ötévi fegyházra ítélte.

*

Az áldozat előéletének, viszonyainak felderítése mindig használható adatokat eredményez. Különösen fontos ez ember élete elleni bűncselekmények nyomozásánál, ahol ez a felderítés rendszerint napfényre hozza az indítékokot, az elhalt utolsó idejének firtatása pedig rendszerint olyan adatokat eredményez, melyek a tettes kilétére utalhatnak.

Kikérdezéseknél a csendőr sohase érje be az egyeztető bemondással. Az összebeszéléses védekezés rendszerint nem terjed ki a lényegtelen részletekre, ezért ezek firtatása azonnal kimutatja az ellentmondásokat.

A gomb megtalálása az alapos helyszínelés következménye volt. Mint egyetlen tárgyi bizonyíték, súlyosan esett latba és ez birta végeteményben beismerésre a tetteseket.

Az eddigi megállapítások szerint a világháború alatt az orosz harcstéren 10 tisztet és 90 csendőrt, a szerb harcstéren (Albániával együtt) 1 tisztet és 31 csendőrt, a román harcstéren 1 tisztet és 110 csendőrt, az olasz harcstéren 6 csendőrt vesztett csendőrségünk. A világháborúban tehát legalább 249 hősi halottunk volt.

*

A m. kir. csendőrség rendszeresített létszáma a felállítás befejezésekor 1884-ben 115 tiszt és 5020 csendőr volt. Ezek közül 719 lovascsendőr. Volt 6 kerületi-, 20 szárny- és 52 szakaszparancsnokság.

BÁRÓ ARZ VEZÉREZREDES.

Több, mint két évtizede, hogy a szerb Gavrilo Princip kezében elcsattant egy pisztolylövés, amely kioltotta a trónörökös-pár életét és lángbaborította a világot. Milliós hadseregek lépte alatt, ágyüdörgésben, aknák és repülőbombák robbanásaitól dübörgött a föld...

Huszonegy esztendő hosszú idő...

Lassan eltávoznak mindazok, akik ezeknek a milliós hadseregeknek az élén állottak...

A sort Moltke kezdte meg, a németeknek ez az egyénileg rendkívül rokonszenves és magastudású, de megrongált egészségű, Marne-vesztés hadvezére. A vesztett csatát és a szolgálat alóli felmentését alig néhány béttel élte túl... Utána következett a kegyetlenségig erélyes, kíméletlen orosz nagyherceg; Nikolaj Nikolajevics, akit Taunenberg úgy buktatott el, mint Moltkét a Marne... Hötzendorfi Conrad volt a harmadik, a mindenki által zseniálisnak ismert, de a hadiszerencsétől mindig és következetesen cserbenhagyott Conrad... Majd Joffre, a derűs, mosolygós-pirososzsgás, francia generalissimusa, aki semmi által ki nem zökkenhető nyugalmanak köszönhetette tekintélyes részben, hogy mint a „marnej győző”, megkapta a marsallbotot.

Lassan mind elköltöznek...

Falkenbajn, Foch marsall... legutóbb a páratlan tekintélynek és tiszteletnek, szeretetnek örvendő agg Hindenburg és most báró Strassenburgi Arz Artúr ny. vezérezredes, a volt osztrák-magyar monarchia utolsó vezérkarl főnöke.

1880-ban a 23-as magyar vadászászlóalj hadnagya. Hadiiskola. Mint vezérkari tiszt gyors és szép előmenetel. A háborút megelőző időben ezred- és dandárparancsnok — 12 éven át — Budapesten. A háborúba mint hadosztályparancsnok indul, de rendkívüli tehetsége a háborúban még jobban kidomborodik, mint békében és két hónappal később már — mint Boroevic utóda — hadtestparancsnok. Limanova és Gorlice, ez a két nagyjelentőségű, szép győzelem és nagyrészt Erdély védelme is az ő nevéhez fűződik, 1916-ban már hadseregparancsnok, majd 1917-ben vezérkari főnökké nevezte ki az uralkodó. Ekkor már vezérezredes, a katonai Mária Terézia-rend középkeresztes lovagja és — magyar báró.

Feladata magaslatán állott. Megvoltak a képességei, amelyekkel egy vezérkari főnöknek rendelkeznie kell és nem rajta múltott, hogy végül is a tizenkét Isonzo-csata poklát átverekedett és a Piavegi győzelmesen előnyomult csukaszürkéknek vissza kellett vonulniok...

Neki különösen — de minden más magasabb osztrák-magyar katonai vezetőnek — egy különleges nehézséggel kellett mindig számolnia és megküzdnie.

Olyan nehézséggel, amely a többi hadviselő államok hadvezetőinek a munkáját vagy egyáltalában nem, vagy csak kevéssé gátolta, hiszen tudjuk, hogy a monarchia hadserege nem kevesebb, mint 14 nemzetiségből állott, ami a vezetésnek is hatalmas feladatot adott ahhoz, hogy azért ez a sok-nemzetiségű hadsereg végbeigye a világháború csodálatos haditetteit. Mondani sem kell, hogy ez már a hadseregvezetés legmagasabb művészete volt a ennek a teljesítménynek egyik főoszlopa: báró Arz...

Az összeomlás után először Bécsben, majd Budapesten telepedett le. Hetvenkilencedik évében volt, amikor a szíve fáradni kezdett. A Gyáli-úti helyőrségi kórházban ápolták nagy odaadással, igyekezettel, de kezelőorvosai már több, mint féléve tudták, hogy emberi tudás nem segíthet. Július 1-én, 79 éves korában, a nagy katoná bevonult a „nagy káderhez”, ahol lassan-lassan többen lesznek, mint akik még ittmaradtak...

A budapesti Kerepesi-úti temetőben temették el július 4-én, rangjához és annak idején viselt katonai állásához mért nagy pompával. Résztvettek a temetésen: *vitéz Shvoy István* gy. tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka, a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* képviselőjében, *József kir. herceg* tábornagy, aki egyben *Ferdinánd* volt bolgár cárt is képviselte, a m. kir. kormány, a m. kir. miniszterelnök, a felsőház, a képviselőház, a m. kir. honvédség, a főváros, az osztrák szövetségi kormány, a német birodalom és a különböző testületek képviselői. Testületileg, csaknem teljes számban vettek részt a temetésen a Mária Terézia-rend lovagjai és számosan az elhunyt tisztelői, barátai és bajtársai sorából. A gyászszertartást az Operaház énekkarának gyászzenekéje vezette be. Ima és újabb ének után a koporsót hallovas ágyútalpra helyezték és megindult a gyászmenet a főváros adományozta diszshely felé, mely a Deák-mauzóleum mellett van. A koporsót a Himnusz hangjai mellett bocsátották le a sírba, miközben a tüzérség ágyűlővéseket adott le a m. kir. honvédség végső üdvözlése és tiszteletadásaként.

Küüntetés. *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* 1935 június

14-én kelt legfelsőbb elbátározásával *Várjai Mihály* nyugállományú műszaki altisztnak kötelességéből és érdemes szolgálatai elismerésül a Magyar Bronz Érdeméremet adományozta a föld szalagon. *Várjai (Vlahina) Mihály* csendőr volt Pozsonyban 1901—1905-ig, amikor műszaki altisztként került a budapesti csendőrkerülethez és itt szolgált 1935 január 1-ig.

Köszönet a csendőrségnek. A rákoshegyi r. kath. egyházközség templomépítési akciójához a csendőrség tagjai is hozzájárultak adományaikkal. *Dr. Béky László* rákoskeresztúri eszperes-plébánosnál a m. kir. csendőrség felügyelője köszöndlevelet kapott azzal a kéréssel, hogy mivel az adományozóknak egyenként nem köszönheti meg adományukat, a köszönet alkalmas módon a testület keretén belül hirdettesék ki. *Vitéz Szmoi Szalay Béla* tábornok úr rendelkezése folytán ezen az úton juttatjuk el az e líttet köszönetet mindazokhoz a bajtársainkhoz, akiket illet. Örömmel közöljük a levélből származó és a következőket: „...viszonzásul bátorodom kijelenteni abbéli meggyőző-

désemet, hogy a mai sanyarú, kétségbeesetten ingó világban mégis boldog lehet az az ország, amelynek boldogsága, dékése, álmai jeleit ilyen lelkiületű vitézek öröködnék. *Megállom beszámolóim, erről mindig meg voltam győződve, de mostani tapasztalataim után ez előtt áhítattal, kalaplevegővel tisztelgek...?* Ime, minden jószándéknak megvan a méltó visszhangja.

Meghalt *Fischer* tábornok, Bukovina legendás hőse. Schönbrunni lakásán június 21-én 74 éves korában meghalt *Fischer Ede* ny. vezérőrnagy, Bukovina legendás védelmezője a világháborúban. A világháború kitörésekor *Fischer* vezérőrnagy Bukovina tartományi csendőrparancsnoka volt s amikor az oroszok betörték az országba, önkénteseket gyűjtött maga köré s maroknyi csapatával hosszú időn át sikeres ellenállást tanusított az orosz túlerővel szemben. A háború után *Fischer* tábornokot a románok Jassyban internálták, később azonban svájci közvetítésre kiszabadult és Bécsbe költözött.

Hősök emléke. A tohamegyi *Nagymanyokon* nagy ünnepélyességgel avatták fel a háborúban elesett hősök emléksobrát. A felavatási szertartáson *Pekár Gyula*, a kerület képviselője mondott beszédet. — Június 29-én délelőtt leleplezték le *Kisbomáronban* a község 75 hősi halottjának emlékművét a község és az egész környék részvételével. Az *Unnepl* beszédet *Drozdy Győző* képviselő mondotta. A szobrot, mely Dézalának egyik legszebb emlékműve, *Cser Károly* szobrászművész készítette. — A minap leleplezték le *Bicsko* község hősi emlékművét. Az ünnepségen megjelent *József kir. herceg* is, aki *Unnepl* beszédet mondott. — *Nadap* község hősi emlékművének leleplezésén *dr. Heller Pál*, a vármegye kiküldötte és *Horváth József* eszperes mondott beszédet. — A főváros és a honvédség akciójának eredményeként a rákoskeresztúri temetőben egy sírparcellába gyűjtötték az itt elhalt bolgár hősi halottak földi maradványait. A budapesti bolgár követtség emlékművet állíttatott a magyar földben nyugvó bolgár hősöknek s ezt az emlékművet *József kir. herceg* jelenlétében június végén avatták fel kegyeletes ünnepség keretében. Az ünnepségre díszszázad vonult ki. Megjelent a bolgár követtség egész személyzete, a budapesti bolgár kolónia, a német, osztrák és török követ, a Szófiából érkezett tiszti küldöttség és számos magyar testület küldöttsége.

Dicsőretek. A m. kir. *belügyminiszter* dicsőró okirattal látta el: A budapesti I. kerület állományában: *Szabó Sándor* I. alhdgy-ot 36 évet meghaladó csendőrségi szolgálatai ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint alárendeltjeinek vezetése, nevelése és fegyelmezése körül kifejtett igen eredményes szolgálataiért. A m. kir. csendőrség felügyelője dicsőró okirattal látta el: A budapesti I. kerület állományában: *Bajcsai Lajos* thts-t, mert gyors és körültekintő intézkedéseivel egy lopás tettesét egy órán belül elfogta. — a tolvajszövegetek tagjait és orgázait kinyomozta. — s az örskörletén kívül elkövetett más 10 lopási esetet kiderített. *Herczeg Ferenc* thts-t, mert mint őrsparancsnokhelyettes és járőrvezető, egy szcrozatos betörés hosezá ideig tartó nyomozásában fáradságot nem ismerő, lankadatlan szorgalommal, nagy körültekintéssel, igen jó eredménnyel működött. *Kormos Sándor* thts-t, mert mint a képviselőházi őrség-parancsnoksághoz beosztott palotaőr és csoportvezető, alárendeltjeinek fegyelmezése, valamint szolgálatainak teljesítése terén igen eredményesen működött. A debreceni VI. kerület állományában: *Fazekas Mihály* ny. thts-t hosszú csendőrségi szolgálatai ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban, később pedig iróházi beosztásában buzgón és jó eredménnyel teljesített szolgálataiért. A budapesti I. kerület parancsnoka dicsőró okirattal látta el: az I. nyomozó alosztály állományából: *Csik Albert* thts-t, mert a csillaghegyi örskörletben két éven át nagy vakmerőséggel üzött 41 re dbell sorozatos betörés tettesének és részesének kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatásában 10 napon át, mint nyomozó, leleményesen, nagy szaktudással, igen eredményesen működött közre; *Marosztos András* thts-t, mert a csillaghegyi örskörletben két éven át nagy vakmerőséggel üzött, 81 rendbéli sorozatos betörés tettesének és részesének kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatásában, mint nyomozó, 33 napon át leleményesen, nagy szaktudással és igen eredményesen működött közre. A m. kir. csendőrség szabályszervező és tudományi bizottságának elnöke dicsőró okirattal látta el: a bizottsághoz

beosztott **dr. Zádor Antal** tthts-t, mert tíz éve áll a m. kir. csendőrség szabályzat szereszt és tanulmányi bizottságának rendelkezésére és ezen idő alatt úgy a mindenkori elnökök, mint az összes beosztott tiszték legteljesebb bizalmát és elismerését érdemelte ki. Nagy körültekintést és teljes alapossgot igénylő munkakörében megnyilvánult emelkedett szolgálati hűsége és egyéni megbízhatósága lényegesen könnyítette a bizottság nagy felelősséget munkáját, de könnyítette azt a terhet is, mely a bizottság elnökére nehezedett. — *Nyilvánosan meadicsérte: Magyar Miklós* őrm-t, mert mint a szabályzat szerkesztő és tanulmányi bizottsághoz beosztott irodai segédmunkás, kotelmeit mindenkor fáradhatatlan szorgalommal, a legteljesebb odaadással teljesítette s egyéni megbízhatóságának és szolgálati hűségének kiváló tanujelét adta. *A székesfehérvári II. kerületi parancsnok nyilvánosan meadicsérte: Barcza Sándor* őrm-t, mert az 1935. évben lefolyt országgyűlési képviselőválasztások alkalmával a zirci választókörletben felizagott lakosság hangulatának megfigyelése és a rendezavarók kikutatásában az illetékes őrsöknek és a karhatalom parancsnokának támogatásában mint polgáriruhás nyomozó, nehéz viszonyok között szolgálatát igen nagy szorgalommal és odaadással, a legnagyobb tapintattal és körültekintéssel, valamint a legnagyobb fokú öntevékenységgel és mind az előjáról, mind a polgári illetékes hatóságok teljes megelégedésére látta el. *A pécsi IV. kerület parancsnoka dicséret okirattal látta el: Polgár György, Lortnyyi (Liska) Vilmos, Béli Mihály, Fodor Antal, Szabó János I., Turi András és Majoros István* tthts. őrsparancsnokokat csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén fáradtságot nem ismerő szorgalommal és teljes odaadással kifejtett eredményes tevékenységükért, továbbá őrsparancsnoki minőségben alárendeltjeiknek minden irányú nevelése, oktatása, fegyelmzése és be folyásolása terén felmutatott eredményes működésükért. *Császár Gyula* tthts-t hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt különböző őrsökön közbiztonsági, de különösen az utóbbi időben a pécsi nyomozó alosztályánál az átlagon felülemelkedő igen nagy szakértelemmel, odaadással teljesített igen eredményes és kiemelkedő működéséért. *Dalla István* tthts-t, *Zombori István* v. tórn-t, *Oserő József, Kálmán Imre II., Balogh Péter, Képohás Károly* és *Török István* tórn-eket csendőrségi szolgálatuk alatt járőrvezetői és őrsparancsnokhelyettesi minőségben a közbiztonsági szolgálat terén teljes odaadással, nagy szorgalommal és szakértelemmel párosult igen eredményes tevékenységükért, továbbá őrsparancsnokuk eredményes támogatásáért. *Szabó Gyula IV., Szabó Kálmán II., Bérczesi György, Ur Mihály, Mari András, Várhalmos György, Szabó János III., Belovai Márton* és *Nemes Mihály* tórn-eket a közbiztonsági szolgálat terén, járőrvezetői minőségben fáradtságot nem ismerő odaadással, nagy szorgalommal és szakértelemmel kifejtett igen eredményes működésükért. *Gónczy Antal* és *Borosyán Ferenc* tórn-eket különleges és egyéb beosztásban, nagy szorgalommal, kiemelkedő szakutudással, fáradhatatlanul teljesített igen eredményes működésükért. *Nyilvánosan meadicsérte: Németh Imre III.* tthts-t, *Varga István V.* v. tórn-t és *Pető Lajos* tórn-t a közbiztonsági szolgálat terén őrsparancsnokhelyettesi minőségben nagy szorgalommal kifejtett eredményes működésükért, továbbá az őrsparancsnokuk hathatos támogatásáért. *Bérczes Lajos, Horváth Mihály, Stigeti Antal, Hegyesi Sándor, Bánhidi (Büvöter) János, Karmazin Imre, Czinek Sándor, Molnár Vendel, Czili József, Dobos István, Gálos Gyula, Bogndr Ferenc* tórn-eket, *Orbán József, Kivály Ferenc, Agoston József II., Tollár János, Kecskés Pál, Kiss Gábor* és *Csizmada József* őrm-eket a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért.

Fegyverhasználatok. Vitéz Tóth Lajos alhadnagy szakasparancsnok, **Csutó István** tórn-est és **Németh Lajos** csendőrből állott járőr július hó 2-án 20 óra 45 perckor, az eszterházi őrszékhez tartozó Felsőbabad pusztán **Jankovics Gyula** fegyveres csavargó ellen súlyos kimenetelű, de nem életveszélyes löveggyert használt. A sorozatos rablások elkövetésével gyanúsított Jankovics Gyula csavargó a járőr elfogta és július 3-án a budapesti Szent István kórházba szállította. Csendőr nem sérült meg. — A szirákai őrs állományába tartozó **Hejvedés János** őrmester július 3-án Szirák községben, **Dian Lajos** ottani lakos ellenszélül szemben szolgálaton kívül kardot használt. Dulakodás közben Hejvedés őrmester könnyebben megsérült. **Dian Lajos** sérülése ugyancsak könnyű természetű. Az őrs **Dian Lajos** elfogta. A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Csendőrök megsérülése. A dísgyőrvasgyári őrs állományába tartozó **Koczó József** tórn-est és **Máté Mihály** őrmester június 27-én este szolgálaton kívül betértek **Komora István** újdísgyári vendéglőjébe. A csendőrök külön szobában foglaltak helyet, ahol később polgári egyénekkel szóváltásból kifolyólag összetűztek. Nagy ittas polgári egyén **Koczó** tórn-estereire támadt, aki önvédelemből kardot rántott és dulakodás közben **Szlovákiai Zoltán** a kezén megsebesítette, közben a kardjával önmagát is megsértette. Mindkét sérülés 8 napon alul gyógyul, **Máté Mihály** őrmester nem sérült meg. A kivizsgálás megindult.

Fogoly megsérülése. A sopronbánfalvi őrs állományába tartozó **vitéz Torda János** tórn-est és **Herczeg József** őrmesterből állott járőr június 23-án 21 óra 30 perckor **Ziegler Mihály** 27 éves, ottani lakos napszámost a lakása udvarán, garázda magaviselete miatt elfogta és meg akarta bilincselni. Bilincselés közben a fogoly hirtelen **Herczeg** őrmesterre ugrott, mire egyensúlyukat veszítve mindketten esettek. Uáses közben a fogoly **Herczeg** őrmester szuronyába esett és a bal alsó bordája táján megsérült. A járőr a sebesültet elsősegélyben részesítette és mentőkkel nyomban beszállíttatta a soproni Erzsébet-kórházba. A sérülés életveszélyes. Csendőr nem sérült meg. A kivizsgálás megindult.

Román feliratú utcai tábla Szatmárnémetiben. A felirat: „Hódorút akarnak a magyarok? Mi készek vagyunk erre bármikor!” — Eltekintve attól, hogy a betűből vért dőlő román katona nem túlságosan talézes rajz, — nem is nagyon félelmetes...

A volt 13. jászún-huszárezred tagjai a világháborúban szerzett érdemeiket az ezred történetének megírásával szándékoznak az utókor számára megörökíteni. E célból a volt ezred tisztikara bizottságot választott az ezred történelmi és jóléti ügyeinek intézésére. **Vitéz Nagyboldvai Horthy István** ny. lovassági tábornok úr — mint az ezred meg egyetlen élő volt ezredparancsnoka — jelentkezésre hívja fel a csendőrség azon tiszt és legényeinek tagjait, akik a világháború előtt és alatt a 13-ik jászún-huszárezredben szolgáltak. E tárgyban felvilágosításért — levélben — **Szlavnicz György** ny. alezredes úrhoz (Budapest, XI., Somfői-út 8-10. szám) kell fordulni.

Gabányi: A Magyar Nemzet Története c. könyvsorozat befejező, ötödik kötete is megjelent. A szerző — **olysói és néharsri Gabányi János** tábornok — nem várhatta meg nagy siker aratott művének ezt az utolsó lépését, de a munka ebben a fejezetében is az övé, mert özvegyének és egykori hűségese tanítványának — **vitéz Csékus Zoltán** ny. ezredes — már csak betetőzni és sajtó alá rendezni kellett azt az anyagot, amit a szerző — még halálos ágyán is tolibamondott. Mikor — nemrégiben — arról hirdettünk pályázatot, hogy ki milyen könyveket olvasott és szerzett meg, kevés pályamunka akadt, ahonnan **Gabányi** magyar története hiányzott. Jól tették bajtársaink, hogy történelmi ismereteik gyarapítására ezt a művt szerették meg maguknak, mert a honvé-

Kérdezzem csak még egy próbacsendőrt. Járőrzetési tanfolyamost, vagy őrsparancsnokképzői-iskolást, a zöme könnyen belenyugodnék, ha gyorsabban és könnyebben elvégezhetné ezeket a tanulmányokat. Ezzel pedig azt akarjuk mondani, hogy nincs az életnek olyan helyzete, amivel az érdekeit teljesen meg volna elégedve. Alapjában véve rendszer van, ha az értékben és tartásban gyengébb képzettséget fájjalja valaki, de az ebből levont következtetésekben ön már nem tárgyilagos. Az tény, hogy egyes évfolyamok az őrsparancsnokképzőbe már nem juthatnak be, de arról senki sem tehet, hogy amíg a kiképzés menete a mai fejlődési fokára elérkezett, egyes évfolyamok túlélték azt a kort és azokat a feltételeket, amelyeket a kiképzési érdekek megkövetelnek. Ez nem személy szerint ön ellen készült intézkedés, hanem a kiképzés terén is elmaradhatatlan fejlődés következménye és nem a pillanatnyilag szolgálók javára, vagy hátrányára, hanem a testület jövője érdekében készült. Nem szabad mindig egyenlően — önzőn — gondolkodni, mert vegye csak elő például azt is: igazság-e, hogy ön a háborúból egészségesen jött haza, más pedig elesett, vagy éppen nyomorútkon kell az életét tengetnie? Nos úgy-e akár igazság-e, akár nem az ön szempontjából nagyon jól van így, mert hiszen önnek sem a keze, sem a lába nem hiányzik. Még kell bizony tanulni egy kicsit nagyobb látókörrel gondolkodni. Az emberek alá vannak vetve az idők fejlődésének, változásainak, az egyes időszakok lehetőségeinek és követeleményeinek, hiszen főleg éppen ez szabja meg az ember sorsát; melyiké mennyire szerencsés, vagy kevésbé szerencsés, esetleg egészen szerencsétlen. Annakidején az volt a fontos, hogy az őrsök tömött létszámmal lássanak neki a tisztogató munkának s hogy ön is ennek a munkának lett a részese, erre csak büszke lehet és szeretniük mi azt a fiatalabbikat látni, aki ezt az érdemet elvitatná öntől. De ennél is fontosabb, hogy számlálásból kihagyta azt, ami önnek jó s csak azt nézte, ami másoknak kedvező. Arra nem gondolt, hogy azelőtt gyorsabban és könnyebben el lehetett érni még a tiszthelyettesi rendfokozatot is, mint ezután majd az őrmesterit el lehet érni, ön tehát részese volt a nagyon gyors és aránylag könnyű előléptetéseknek, aminek az előn elő bizonyára nem kell részletezni, de annak sem látjuk a nyomát a leveleiben, hogy ezt a régebbi könnyű és gyors haladási lehetőséget ön miért nem merítette ki abban a teljes mértékben, amint ezt olyan sokan megtették. De hagyja ezt, mert az a legfontosabb, amit a levele végén ír: „Szolgáltatomnál beosztásommal nagyon meg vagyok elégedve. A csendőrségnél megnősdültem, megtakarított pénzeimre ingatlan is vásároltam, családom egészséges, hálaul tartozom a jó Istennek és mindien előjáróimnak, hogy ennyire elősegítettek, nem kívánok tagja lenni semmiféle más testületnek, mert olyat nem ismerek, amelyik a minikkel feléne, bármennyire dicsérik valamelyiket.” Aki ilyen szépen le tudja írni a szerencsés alakult sorsát és egészséges életfelfogását, annak már mindenáron keserűséget keressen, Ugorják hát egyet örömeiben, hogy a mai világban ilyen ritka-szerencsés ember és vágja földhöz a tollat, amikor keserű tintával akar írni. A hat-nyolc év után bekövetkezőkedől pedig ne tartson, hiszen ha addig elszolgált, akkor már rendesen megtette a magát a szolgálattal, de önmagával és családjával szemben is. Ha pedig úgy alakult majd, hogy elbírja még a pusztát, az új előléptetési szabályzat bizonyos jutalmat költésbe helyez önnek éppen úgy mint minden becsületesen szolgáló öreg-csendőrnek.

V. P. S. Rendben van.

Szobozzál. Bendelet értelmében mint nyugdíjas is kaphatna havidíjlevegelt, de mert a kintalások pénzügyi okok miatt szünetelnek, nincs értelme a kérvényezésének. Iy kérelmet különbben is csak az 1934 január 1-je után nyugállományba helyezettek adhatnak be.

Létfelva. Olyanoknál, akik a középiskola elvégzése után is kaphatnak tanulmányi családi pótlékot, a kérvény mellé az érettségi bizonyítványt is csatolni kell.

Út a börtönbe.

(14.)

(Dr. Jaeger János fejeletkezeti tollalaz „Hinter Korkermauern” című grüftönyéből fordította Pinxéw Zoltán örnagy).

A következő napokban néhány esodékes váltót kellett inkasszálnom. Ekkor kezdett csak világosság gyűlni az agyamban, nem is világosság, hanem kétezer gyertyafényes lviámpa; a legújabb, legidőmőfontabb utasások egyikének karnál közé kerültem! A „pénzember” — aki pörébe azt állította, hogy ő is csak közvetítője egy kapitalistának — egy bizonyos R. nevű úr volt, aki Berlin másik végén lakott. Gyorsan hozzá:

— Kérem, adja vissza a váltómat!

— Sajnálom, már elküldöttem a megbízónak. Holnap megkapja a pénzt.

A holnap eljött. Estelele — V. nem volt otthon — belép ő, R. a pénzember és egy harmadik ismeretlen ember az irodába. Beszúkják az ajtót, R. dorzszótán felháborodva reámordit:

— A váltó hamis! Tapunk azé T. bankhivatalok!

Ejedtemben beismertem hibámat, de arra hivatkoztam, hogy a váltót a V. egyenes bíztatására írtam alá. No, még csak ez kellett! Az órámat, lábcsmat, a nálam lévő pénzeimet az utolsó pfennigig, sőt még a gyűrmet is oda kellett nekik adnom, hogy „hívítsam” magamat a reudőrségnél való feljelentés és a letartóztatás elől. Utána az utcára kerültem. Ha pénzem lett volna, revolvert veszek és főbe-lövöm magamat, így félig öntudatlanul kimentem az állat-kertbe. Anélkül, hogy egyáltalán gondolkodtam volna, magam elé meredtem és imádkoztam, hogy bárcsak únc agyom a villám. Végre aztán mégis csak hazavánszarogtam. Szegény szüleim azt hitték, hogy már csak halva látnak viszont. A banda ugyanis, mielőtt valamit az a komédiát rendezte, vakban elment T.-hez, hogy aláírásának valódsága felől „érdeklődjék”. T. hamarosan kismerte magát s a váltót egyszerűen széttepte, de egyóttal mindjárt elment a szüleimhez és közölte velük a dolgot.

Most mit tegyünk?

Eppen aznap délelőtti kereste fel édesanyámat egy pa-szományüzlet tulajdonosnéje, akit már régebből ismert és megkérdezte, nem volnék-e hajlandó Buffaloóban, Eszakame-rikában állást vállalni. Egy rokonsa ugyanis, akinek ott elég nagy cigarettagyára van, írt neki, küldjön egy ügyes, szor-galmas, magas, erős, kereskedelmileg képzett embert neki, aki a gyárban először mint segéd fog dolgozni, de később esetleg még a veje és az üzletnek társulajdonosa is lehetne. Hát ez most igazán melegség volt. De édesapám tüszagosan fel-

ELŐLEGNELKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE
SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 21-161
 Fotelágyak, paplanok vasbutorok, futórú-
 tyogok, fehéreművészek, ruhaszőnyekek
Lakberendező Vállalat
 Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
 A 10 kfr. csendőrségi tájékoztató árengedmény!

Országos Ruházati Intézet Rt.
 Budapest, V., Eötvös-lér 1. Telefon: 84-8-32, 84-8-31.
 Mint a honvéd jótéti alapítvány tartozó vállalat, szállít 12 havi
 (dolmányt 24 havi) sz. levonás mellett: egyenruhát, polgári
 ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.
 Vidéki megbízottak!

A magyar csendő-
 r megbízható

**ZEISS
 IKON**

gyártmányokat
 használja

KAPHATÓ MINDEN SZAKÜZLETBEN

mert egyszerre sohasem volt annyi pénz a kezemben, hogy a jegyet megválthattam volna. Most is, mit kezdek negyven márkával? Ha nem fizetem ki a számlámat, nyakoncsip a readórség, még mielőtt Southamptonba érek, nem is szólva arról, hogy a vendéglősök túlzásosak voltak ahhoz, hogy becsapjam őket.

Másnap reggel elhoztam a postáról a két fontot, felültem a lovasútra, hogy a két mérföldnyire levő Brightonba utazzam és ott a német konzultól tanácsot kérjek. De mielőtt elindultam volna, megszépíttettem magamat. A borbélynál szemembe ötlött egy hirdetés: „London—Páris: 40 frank! Brighton—Páris: 25 frank!” Ez megint csapda volt. Párisban legalább húsz bankcseget ismerek, egykínél talán lesz hely a számomra. Onnan aztán, ha részletekben is, megkúldhetem a kedves shorbani vendéglősnének a tartozásomat.

Nem mentem el tehát a konzulhoz sem, hanem este tíz óráig a városban csavarogtam. Akkor indult a Bridgeport—Newhavn vonat, Newhavnból pedig a gőzös Dieppebe. Eljött az ideje, amikor Bridgeportba kellett volna érkeznem, a vonat azonban csak rohant tovább megállás nélkül. Kérdem a kalauztól, aki éppen átment a kocsin, mikor érkezünk Bridgeportba. „Ja, ha ő a Bridgeportba akar utazni, akkor az előző állomáson át kellett volna szállnia!” Na, ezt szépen megcsináltam. A kalauz végignézet és azt mondta, hogy ha nem vagyok féltékeny ember, talán még így is elérhetem a kikötőt. Kivitt a kocsiajtóhoz és nem nagy távolság után megmutatott egy világos sávot, ami a vasútvonal mellett vezetett. „Ez itt egy átkelő, itt a vonat lassítani fog. Engedje le magát nyugodtan a lépcsőn, mint a villamosról, csak hajoljon hátra!” Megkockáztattam és sikerült. Jó néhány lépést bengeredtem ugyan, de szerencsére nem sajtítottam. Newhavn magaspóznájú vívilámpákkal jól ki volt világítva s félórával később, éppen még idejében, már a hajón voltam. Nyugodt utazás után reggel négykor Dieppe-be értem, nyolc órára pedig Párisba.

Magánembereknél Párisban nem lehet bütorozott szobát kapni, de annál több a kis, olcsó garnizáló. Ilyent kaptam én is a rue des Londres-on, közvetlenül a St. Lazare pályaudvar mellett. Egy heti számlát előre ki kellett fizetnem. Mindjárt levelet írtam Amsterdamba a holnapi egy részéért, ami ott maradt, egy másikat — haza pénzért, többet pedig helybe azoknak a bankházaknak, amelyekre emlékeztem, állásért. Az utóbbiakról azonban nem kaptam egyebet, mint szépen megfogalmazott elutasításokat.

A holmijaim megjöttek. Miután kiváltottam azokat, maradt még egy frankom? Hazulról se pénz, se levél. Édesapám — mint aztán megtudtam — öfelségével udvari vadászatra volt kirendelve és csak három hét múlva kapta meg a levelemet. Három-négy napig nem éltem máson, mint vízen és sültgesztenyén. A szobáért is követelték a fizetést, mert az első héten kívül, amit előre kifizettem, már negyedik napja voltam ott anélkül, hogy a második hetet ki tudtam volna fizetni.

Félelmemben és kétségbeesésemben, hogy mi lesz velem, megszólítottam az utcán egy rendőrt, nem tudna-e valamilyen tanácsot adni, vagy valami munkaalkalmat ajánlani. Készséggel rendelkezésemre állott. Azt mondta, menjek vele. Elvitt a rendőrségi irodába, ahol szintén meglepő készséggel fogadtak, sőt lakást is utaltak ki a számomra az Invaliduslaktanyában és utalványt, hogy az altiszti étkezdében étkészést kaphassak. Ott volt egy zongora is. unalomból melléje ültem és játszottam. Néhány altiszti körülfigogott és elkezdte a legfényesebb színekkel ecsetelni, kicsoda karriert csinálhatnék, ha az idegenlégió zenekarába jelentkeznék. De nem nagyon voltam hajlandó kötélnék állni.

Az altisztek meghívtak másnap délelőttre villásreggelire.

Nagyon kedélyes volt. Amikor este végre ágyban találtam magamat, belépett három altiszt a szobába és gratulált. Mihez? „Önkéntes” szerződésem elfogadásához az idegenlégióba. A szerződés alatt valóban ott állott az én valódi, sajátkezü aláírásom, amit ezek a finom gavallérok úgy szereztek meg tőlem, hogy előbb alaposan leittattak. Tiltakozni próbáltam, de senki sem törődött velem.

Másnap délelőtt már benne is voltam egy szállmányban és néhány frankkal a zsebemben elhajóztam Marseillebe. December 11-én érkeztem meg tizenegy sorstársammal az idegenlégió 1. gyalogezredéhez, Sidi-Bel-Abbesbe. Egy idősebb ember, aki előzőleg már szolgált öt évet a légióban, az egész utazás, azaz helyesebben: tolnacolás alatt nagy segítségemre volt. Reabírtam az ezüst cigarettatárcámot, arany kézlő- és inggombomat, egy értékes nyakkendőtűmet (mind konfirmációs ajándékok voltak), mert én — valószínűleg még Marseilleben — valami bőrbetegséget kaptam és valószínű volt, hogy Sidi-Bel-Abbesben az első orvosi vizsga után mindjárt kórházba fognak utalni. Schubmacher azonban — így hívták a bajtársat — aki, mint említettem, már szolgált a légióban, közben naturalizáltatta magát és miután franciaíknak nem szabad a légióban szolgálniok, kapott tizenöt nap egyest és azután kidobták. Az érték tárgyaimat — nehogy elvesssenek — magával vitte. Ezt azonban csak a felgyógyulásom után, januárban tudtam meg.

Mindjárt a megérkezésem alkalmával a zenéhez jelentkeztem s ezért a betegségem alatt többször meglátogattak zenészek: mind derék, intelligens fiú. Szilveszterkor egy fiatal egészségügyi katona — már lábbadozó voltam — bejön a szobámba:

— Akarsz bort?

— Akarok hát, ha nem kerül pénzbe.

Levezetett a lépcsőkhöz a fildőhelyiségbe és ott az egyik sarokból előhalászott egy kannát jó öt liter vörösborral. Ugyanaz a minőség volt, amit a szabadoknál és a kórházban is kap a legénység, mindennap negyedlitert. Kiittuk az első poharat s utána így szólott hozzám Weber:

— Te sem önként jöttél a légióhoz, úgy-e?

Elbeszéltem neki, hogy történt velem a dolog, mire ő folytatta:

— Figyelj jól arra, amit mondok. De senkinek sem szabad egy árva szót sem szólnod a dologról. Engem nem hívnak Webernek, nem vagyok elzászi és huszonegyéves sem vagyok. Luxemburgi vagyok,-nek hívnak. Három és fél évvel ezelőtt hamis óv alatt, hamis okmányokkal vétettem fel magamat a légióba, mert még nem voltam tizenhat éves. Egy rossz bizonyítvány miatt szöktem meg hazuiról. En most márciusban szabadulok, de az okmányaimat, amiket majd visszkapok, nem tudom használni. Nokedl azonban jó segítségére lehetnének. Ha szökési gondolatokat forgatnál a fejedben, előre mondom, verd ki azokat, mert innen csak úgy a levegőbe megszökni nem lehet. Egyelőre nem lesz rossz dologod a zenénél, amikor majd itt lesz az ideje a dolognak és azólok, én segítségedre is leszek.

Az igazat megvallva még nem nagyon gondolkodtam a szökésen, hiszen voltaképpen még meg sem keztem a légióbeli szolgálatomat. Annyi bizonyos, hogy nem önként jelentkeztem és nem nagy örömmel jöttem, azért mindenesetre jól jött egy mindig kéznél levő szökési lehetőség. Egészen puff voltam, amikor Weber nekem ezeket a dolgokat elmondotta és természetesen mindenbe belementem. Utána meglittuk az áldomást, az öt liter bort az utolsó cseppig és hozzá kenyeret, mert egyebünk nem volt. Weber támogatói ágyba.

(Folytatjuk.)

Neubart Sándor

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ.

Oklevéllel kitüntetett órásmester.

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-UTCA 23.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka evőeszközök és dísz tárgyak. Ingaórák nagy választékban óra- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szüksége, úgy kérjen portómentes választékcsomagot. Aki rendelésénél a **Csendőrségi Lapokra** hivatkozik szigorúan szabott árainból 3% engedményt kap.

Jeles vizsga a honismeretből.

Mikor a június 1-i számunkban a honismeretpályázatot költük, bizonyosra vetjük, hogy sok szép pályázat fog bejutni hozzánk, de azt mégsem reméltük, hogy ez a honismeret-vizsga ennyire a várakozásnál felül sikerül. Mintha a magyar keserűség zsírpajjal nyitottuk volna meg, úgy özönlöttek hozzánk a lángoló honzeretettel, keserűséggel telített és alapos, a remélnél is sokkal alaposabb honismerettel töltött pályázatok. A rövidre fogott, egyszerűbb pályázatoknak se szeri- se száma, de nincs hiány a terjedelmese, sok oldalra terjedő, igen alapos és igen szép munkákban sem, amelyek a csendőrség keretén kívül is sokaknak becsületére lehetnének. Ezek sorában is kiemelkedő pályázatokat küldtek be a következő bajtársaink: betli-

rendi sorrend szerinti: *Borda Imre* csendőr (Apátfalva), *Horváth Csóbor* tiszthelyettes (Szarvas), *Jánosy Gyula* őrmester (Vép), *Kardos János* törzsőrmester (Verseg), *Kun Jenő* tiszthelyettes (debreceni nyomozó osztály), *Kurti Gergely* tiszthelyettes (buapesti I. nyomozó osztály) és *Mészáros Mihály* törzsőrmester (Siklós).

Meg kell említenünk azt a különös örömlünket, hogy az egészen fiatal bajtársaink közül is sokan pályázatok és fiatalvolutukhoz mérten tájékozott, komoly. Egyesek összeháztatott pályázatukért még külön is meg kell köszönni a következőket: *Füléki József* próbacsendőr (Balassagyarmat), *Jancsi Ferenc* csendőr (Balassagyarmat), *Szabó Dénes* csendőr (Perkáta) — akinek a neve a megfektetésrovatban már nem ismeretlen — és *Vass Ferenc* próbacsendőr (Csanak-Augusztalep). Fiatal bajtársainknak személyes emlékek, élmények a régi nagy-országunkról nincsenek, annál derekabb tehát, hogy mégis tisztában vannak vele: mit veszítettünk, de tisztában vannak azzal is, hogy miféle elemi és politikai erők amelyek Trianont előbb-utóbb össze fogják törni. Öröndetes, hogy a fiatalok ilyen termékeny ösztönrel veszi át az öregtől és öregedőktől a tudást, erőt és hitet, mert ha ez nem így volna, az üregeknek hiába és reménytelenül fájna az, ami pedig — nagyon fáj.

A kiemelkedően jóknak jelzett pályázatok között érték-sorrendet megállapítani nem lehet. Mindegyiknek megvan a maga egyéni értéke, mindegyik nagyon jó, de nem marad mögötte a többi sem s így az elsősg kérdésést sorolással döntöttük el: a jutalmat Jánosy Gyula őrmester (Vép) nyerte el. Postán elküldöttük. *Kivételesen* kisorsoltuk a második és harmadik díjnyertes is: *Kun Jenő* tisztbelyettes (Debrecen) és *Mészáros Mihály* törzsőrmester (Siklós), akiknek egy-egy bekeretezett, művészi képet ajándékoztunk. Valamennyi kiemelkedő pályázatnak pedig azt a legszebb jutalmat szántuk, hogy mai számunk egy példányához csatolva, felajánljuk azokat a csendőrség történeti múzeumának, hadd olvassák majd az utódok, hogyan vizsgázott a magyar csendőr a legnehezebb időkben a honismeretből és házaszeretetből...

Fényképpályázat.

I.

Sok olyan fényképezőgép van kint az őrökön, amelyekkel a gazdájuk még egyetlen felvételt sem csinált, egyszerűen azért, mert — nem találta még meg hozzá a bátorságot. Ezt a bátorságot akarjuk most elősegíteni azzal, hogy pályázatot hirdettünk a kezdő fényképezőknek. Tiszta, van vagyunk vele, hogy ezektől művészi felvételeket nem várhatunk, de az is elég e e mény, ha egyáltalában belefognak ebbe a szép és nemese szó aközsába, amelynek sok magánöröme mellett a szolgálat is komoly hasznát veheti. Ezeket a pályázatokot semminemű feltételhez nem költjük. Mindenki arról és annyi képet küld be, amiről és amennyit óhajt. Csak egyet költünk ki: meg kell írni nekünk, hogy a pályázó mióta fényképez és az őrsparancsnokkal az adatok valódságát igazolatlanul kell. A pályázatokon fel kell tüntetni: „Kezdő!”

II.

De pályázatot hirdettünk egyúttal s most már ismételtén a gyakorlott, régi fényképezőknek is. Tőlük már olyan képeket várunk, amelyek a közblhetőség mértékét is megütik, egyébként pedig feltételeink a következők:

1. Csak olyan fényképfelvéttel lehet pályázni, amely tárgyát a csendőrelétheb meríti. A csendőrsők, iskolák, nyomozó osztályok stb. mindennapi élete, munkája, szolgálata, kiképzése, a csendőr egyéni szolgálata és magánélete, egyezveval a csendőrelét minden mozzanata a felszereléstől a leszerelésig, mind sok háias témát ad a józemu csendőr és fényképész számára. A pályázat lényege éppen abban áll: ki tudja a csendőrség életéből a legszebb, legeredetibb, legjellemzőbb pillanatokot kikapni és megörökíteni. A fénykép kidolgozását is figyelembe vesszük ugyan, de a fozempont mégis az, hogy kinek a fényképe lesz csendőrségi szempontból a legalkalmasabb.

2. A felvételek egyik legfontosabb feltétele a természetesség. A képen szereplőknek úgy kell viselkedniük, mintha a fényképezésről nem is lenne tudomásuk. Erőltetett pózok és helyzetek, beállított csoportképek, amelyekben mindenki szemben állani és teljes egészében látszani akar, vagy amelyeken mindenki a fényképezőgép lencséjébe néz, értéktelenek.

3. Legalább 6 1/2 x 9 cm nagyságú felvételt kell beküldeni.

4. A pályázatban nemcsak a csendőrség tagjai (tisztok, altisztek) vehetnek részt, hanem a csendőrségen kívül is akárci. A felvételek nem kell okvetlenül csendőrnek készítenie, elkészítheteti másval is. Aki a fénykép tárgyához a gondolatot adta, vagy aki a fényképet másval, például fényképpésszel saját költségén elkészíttette, azzal a saját neve alatt pályázhatik.

A kezdőket és a gyakorlott fényképezőket természetesen külön csoportokban bíraljuk el s mindkét csoportban az első három jutalmazunk. Pályadíjakat előre nem tűzünk ki, hanem aszerint válogatjuk majd meg a jutalmatárgyakat, amilyen a pályázatok színvonala lesz, mindenestre értékes jutalmakat szánunk erre a pályázatra.

Határidő: szeptember 1. Az eredményt az október 1-i számunkban fogjuk kihirdetni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stadium Sajtóvállalat Rézvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Calderoni és Társa

lászterezsek Budapest,

V., Vörösmarty-tér 1.(Hugs-Dalola) Tel.: 811-40.

Színházi látésövek, szemüvegek és orrcsípítők Zeiss punktal és Ultrasin üvegekkel.

Fényképezési cikkek nagy választékban

A világi csendőrség elsőbbségben ismert alkülsője

SÁNDOR REZSŐ

őrmester, ékszerész, Nyiregyháza, Telefon 229.

Elsőrendű márkás órák s évi jóidővel, szebbnél-szebb ékszer, ébrarzó és fall órák, a csendőrség részére részletek is. Választékot Portómentesen küldök. Járásos az akasztószék végezteinek. Kőne árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szabályszerű, lömönöségű csendőrségi sapka az első áron. Egyenlőkkel, óberkész. és levanteiféle-relesek szűcsárak gyári áron, 50 éven innálól

KISS ZSIGMOND UTÓDA

sapkák öngyártó

SZOLNOK, Görög-u. 12. T. 570.